Een alcohol- en drugbeleid in jeugdhuizen

Informatiepakket voor verantwoordelijken van jeugdhuizen.

Inhoud

- Grenzen en regels kenbaar maken

- Grenzen en regels toepassen

3. Training tappers en produktinformatie

☞ Probleemstelling

☞ Wat eraan doen?

1. Produktinformatie en effecten van de meest voorkomende drugs in jeugdhuizen

   - AUDIO-VISUEEL MATERIAAL
   - LITERATUUR EN INFORMATIEPAKKETTEN
   - KENNISTEST

2. Hoe druggebruik opmerken: signalen die hierop kunnen wijzen.

   - ALCOHOL
   - ILLEGALE DRUGS

3. Hoe reageren op alcohol- en druggebruik binnen het jeugdhuis

Bijlage 1: oplossingen kennistest
Bijlage 2: overzichtslijst produkten
Bijlage 3: effecten van alcohol bij éénmalig excessief gebruik
Bijlage 4: effecten van alcohol bij chronisch excessief gebruik

en

Geen drugbeleid zonder een alcoholbeleid, geen alcoholbeleid zonder een drugbeleid

Dikwijls leidt de ontdekking dat in het jeugdhuis illegale drugs gebruikt wordt, tot paniekerige reacties. Er wordt een spoedvergadering bijeen geroepen, een strategie bepaald, en de gebruikers worden aan de deur gezet, in de hoop dat daardoor het probleem is opgelost.
Soms wordt druggebruik oogluikend toegestaan omdat men niet weet hoe men erop moet reageren, of omdat men er niet op wil reageren. In dat geval treed de paniekreactie pas op als er geruchten de ronde beginnen doen bij ouders, als politie of rijkswacht het jeugdhuis viseren, of als het jeugdhuis ook onder de jongeren een slecht imago krijgt.
Sommige jeugdhuizen spelen wel met het idee om, als reactie op een probleem dat zich aandient, iets constructief te doen rond illegale drugs. Maar hoe begin je daaraan, waar vind je relevante informatie?

Deze uiteenlopende reacties (er zijn er ongetwijfeld ook nog andere) worden meestal ingegeven door het illegale karakter van deze middelen, en niet zozeer vanuit een bezorgdheid over de lichamelijke, psychische en sociale gevolgen van druggebruik. Immers, op het gebruik en misbruik van alcohol, wordt niet of nauwelijks gereageerd.

Toch is alcohol ook een drug. Het is een verdovend middel. Na een korte piek van opgewektheid, volgt een langere periode waarbij alcohol een verdovend of kalmerend effect heeft. Alcoholgebruik is bovendien wettelijk toegelaten voor jongeren ouder dan zestien. Er zijn wel een aantal beperkingen wat betreft het alcoholgehalte in het bloed van mensen die zich in het verkeer begeven, of op de openbare weg. Het gebruik van alcohol wordt maatschappelijk aanvaard, en zelfs gestimuleerd. De geheelonthouder krijgt in het beste geval een aantal meewarige blikken toegestuurd, maar wordt soms ook ronduit onder druk gezet om toch iets mee te drinken, of gewoon uitgelachen. Veel kunnen drinken is in bepaalde middens een deugd, en dwingt bij anderen respect af.

De cruciale vraag hierbij is wat je wil betekenen als jeugdhuis naar je bezoekers toe. Wil je enkel datgene weren uit het jeugdhuis dat wettelijk verboden is, of wil je je bezoekers de kans geven om op een verantwoorde manier met genotsmiddelen om te leren gaan, zonder daardoor bevoogdend of moralistisch te zijn.

In de onderstaande leidraad wordt aandacht geschonken aan zowel illegale drugs als aan alcohol, en dit omdat echt preventief werken en een degelijk drugbeleid voeren meer is dan enkel het weren van illegale drugs in uw jeugdhuis. Er worden tips gegeven en een houvast om jeugdhuizen te helpen zelf een beleid op te starten. Tevens wordt de werking van een aantal jeugdhuizen beschreven die zelf rond alcohol en drugs een beleid hebben opgestart en uitgewerkt.

Een drugbeleid: inleiding en motivatie

Wat is een drugbeleid?

Een drugbeleid is een geheel van gezamenlijke opvattingen rond alcohol en drugs vanuit het jeugdhuis en een gezamenlijk standpunt dat door alle medewerkers van het jeugdhuis worden gedragen. Een drugbeleid heeft tot doel voorbereid te zijn op eventuele problemen rond alcohol en illegale drugs, en in een vroegtijdig stadium bij problemen te kunnen ingrijpen op een eenduidige, duidelijke manier. Dit beleid hoeft niet formeel te zijn, een informele overdracht en kennis van de heersende regels met betrekking tot illegale drugs en alcohol is in deze sector soms meer aangewezen. Een drugbeleid opstellen, invoeren en toepassen heeft ook alles te maken met vertrouwen en communicatie, eerder dan met repressie. Een drugbeleid kadert in een preventieve aanpak, waardoor het jeugdhuis zichzelf kan voorbereiden en dus sterker staat bij eventuele problemen

Wat is drugpreventie?

Alcohol- en drugpreventie probeert een gedragsverandering tot stand te brengen. Dit kan alleen gebeuren door het opstarten van een veranderingsproces dat meerdere prikkels tegelijk bespeelt. Om dit te verwezenlijken is veel meer nodig dan alleen kennis over de effecten van alcohol en drugs. Ook het aanleren van een aantal vaardigheden, houdingen en attitudes zijn hierbij noodzakelijk. Velen weten welke gevolgen een teveel aan alcohol hebben, en velen weten eveneens dat sommige drugs bij regelmatig gebruik tot lichamelijke en/of geestelijke afhankelijkheid kunnen leiden. Ze weten dat door hun gebruik van bepaalde middelen het jeugdhuis in moeilijkheden met politie kan komen. Toch gebruiken ze verder. Dit is vooral te wijten aan het feit dat door kennisvermeerdering alleen nog geen gedragsverandering plaatsvindt. Hoewel men weet dat het gebruik van bepaalde middelen schadelijk is, niet alleen voor zichzelf maar ook voor de omgeving, weegt de onmiddellijke bevrediging die van dat middel verkregen wordt meer door dan de kennis van de negatieve gevolgen die zich ofwel op langere termijn manifesteren, ofwel minder onmiddellijk of minder duidelijk aanwezig zijn, zich meer op afstand bevinden van de gebruiker.

Het veranderen van gedrag dat door het jeugdhuis of zijn bezoekers als lastig ervaren wordt, is een zeer complex, en bijgevolg ook langzaam proces, dat slechts op gang gebracht wordt door een doelbewuste, samenhangende strategie. Eenmalige initiatieven kunnen het complexe kluwen van alcohol- en druggebruik en misbruik niet of nauwelijks beïnvloeden. Enkel een langetermijnplanning en werking maakt een globale beïnvloeding mogelijk.

Wat zijn de componenten van deze gedragsverandering?

Gedragsverandering bereik je dus niet alleen via kennisoverdracht, maar ook via een aantal andere leerpunten zoals vaardigheden (sociaal, verbaal, assertiviteit,...), inzicht in het in en aanvoelen van de bepalende factoren en het eigene van elke probleemsituatie. Tevens is het belangrijk te weten dat een eenmalig contact met deze elementen niet voldoende is om gedragsverandering te bereiken.

Wat is zeker niet voldoende om een drugbeleid te voeren?

In navolging van deze opvatting is het voor jeugdhuizen belangrijk om hun vrijwilligers en tappers niet enkel een vaardigheidstraining te laten volgen waarin ze leren omgaan, met alcohol- en drugmisbruik, los van eventuele andere beleidsmaatregelen. Deze training kan inderdaad nuttig en noodzakelijk zijn mits ze gekaderd is binnen een geheel van overdachte, structurele maatregelen die dienen om alcohol- en drugmisbruik te voorkomen. Het heeft geen enkele zin te proberen om een probleem op te lossen door enkel de gevolgen aan te pakken en de oorzaken ongemoeid te laten. Dikwijls wordt een éénmalige informatie-avond gebruikt om de gewetens te sussen, om het gevoel te hebben dat er op zijn minst geprobeerd is te werken rond deze problematiek. Vaak wordt zo'n eenmalige actie rond alcohol en drugs met de beste bedoelingen georganiseerd. Maar gebrek aan kennis rond preventiewerk of gebrek aan de juiste begeleiding zorgt ervoor dat deze goedbedoelde intenties uitmonden in eenmalige acties met weinig of geen effect.

Bovendien worden die acties meestal met de nodige luister en tromgeroffel aangekondigd, in één pakket met nog een speciale vormingsavond rond vb. milieu of derde wereld. De aankondiging alleen al schrikt al een aantal mensen af, hoogstwaarschijnlijk zij die het het hardst nodig hebben. Er worden barrières en weerstanden aangekweekt om zichzelf te beschermen tegen wat eventueel op zo'n avond over alcohol- en drugmisbruik gezegd gaat worden, nog voor de avond begonnen is. Ook dit zorgt voor een verminderd effect. Een jeugdhuis dat een alcohol- en drugbeleid heeft ingebouwd in de dagdagelijkse werking zal minder snel op deze weerstanden en afwijzingen botsen. Het is dus niet aangewezen plots een drugbeleid onder die noemer aan te kondigen, want op die manier ondermijn je je eigen beleid. Jongeren willen niet betutteld worden, of meegevoerd worden aan een hand die hen zegt hoeveel ze mogen drinken en waarmee ze mogen

experimenteren en waarmee niet. Door een alcohol- en drugbeleid als vanzelfsprekend in de dagdagelijkse werking te integreren vermijd je deze aversie.

Wie moet dat drugbeleid uitwerken en opstellen?

Het is geenszins zo dat enkel door doorwinterde preventiewerkers aan een alcohol- en drugbeleid gewerkt kan worden. Zij kunnen misschien wel wijzen op een aantal aandachtspunten waarop je moet letten bij het opmaken van een dusdanig beleid, maar uiteindelijk is het de jeugdwerker zelf die een beleid, aangepast aan zijn jeugdhuis met zijn specifieke noden en kenmerken, moet maken. Wat deze specifieke kenmerken kunnen zijn en hoe je ze best kan ontdekken en de detailnuances kan leren zien die elk jeugdhuis zo verschillend maakt, wordt verderop beschreven.

Belangrijk om weten is dat er geen kant en klaar alcohol- en drugbeleid is, dat in elk jeugdhuis past. Dit beleid wordt juist bepaald door het eigene van elke jeugdclub, en kan dus bijgevolg ook best opgesteld worden door de hoofdverantwoordelijke (eventueel met een kerngroep, raad van beheer, tappers,...) die dit eigene, beter dan welke buitenstaander dan ook, kent.

Hieraan hoopt deze tekst tegemoet te komen. De tekst en de oefeningen kunnen als leiddraad of als inspiratie dienen om te komen tot een eigen drugbeleid. De oefeningen en ook de tekst kunnen zowel door verantwoordelijken, als voor een werkgroepje samengesteld uit vrijwilligers gebruikt worden.

Waarom en waar zou je een drugbeleid voeren?

Waar?

De bar is in het gros van de jeugdhuizen de centrale plaats, een ontmoetingsplaats voor jongeren, de plaats waar de meeste activiteiten zich afspelen, en bijgevolg ook de belangrijkste plaats om een preventief beleid te beginnen. In de bar wordt gedronken, gerookt, een joint gerookt,... Een drugbeleid in een jeugdhuis begint dus logischerwijs hier. Toch is dit niet altijd zo evident, want naast de belangrijkste plaats om een drugbeleid te beginnen, is de bar voor de meeste jeugdhuizen ook de belangrijkste bron van inkomsten. Een dilemma waar veel jeugdwerkers en hoofdverantwoordelijken mee worstelen. Uiteraard willen ze allemaal het beste voor hun bezoekers, natuurlijk is het aantal weekenddoden ten gevolge van alcoholmisbruik onrustbarend hoog en moet daar dringend iets aan gedaan worden en het is inderdaad niet de bedoeling dat het jeugdhuis gezien wordt als een café waar het bier iets goedkoper is dan in een gewoon café, en waar je je naar hartelust kan bezuipen. Hierover is iedereen het eens. Maar paradoxaal genoeg is

het juist via diezelfde bar, waarin al deze wantoestanden zouden kunnen plaatsvinden, dat een jeugdhuis een inkomen verwerft. Het is ook hier dat een alcohol- en drugbeleid in hoofdzaak gevoerd moet worden. Afhankelijk van je publiek, van de manier waarop dit beleid gevoerd en geïntroduceerd wordt, van de manier waarop dit in het jeugdhuis ontvangen wordt en van de maatregelen die in dit kader getroffen worden, kunnen de inkomsten uit de bar variëren voor en na de introductie van het drugbeleid. Dit is echter niet altijd het geval, en het betreft ook niet altijd een verandering van inkomsten in negatieve zin.

Hierbij komen we aan een fundamentele vraag naar de jeugdhuizen toe: welke functie willen zij vervullen naar hun leden en bezoekers toe? Willen zij enkel een café naast zoveel andere cafés zijn of willen ze toch iets meer betekenen dan dat? Niet alleen wat je als jeugdhuis wil is belangrijk, maar ook welke inspanning je hiervoor wil doen, ook op financieel vlak.

Waarover?
Vooral rond alcoholgebruik en -misbruik hangt een zeker taboe bij de jongeren, ze zijn weinig geneigd om over alcohol in het algemeen te praten, en nog minder om zich over hun eigen gebruik te buigen. Hier stelt zich de keuze tussen vroegtijdig ingrijpen of preventief werken en de eventuele protesten van de jongeren incalculeren, en het negeren van signalen die wijzen op probleemgedrag.

Waarom?
Er zijn wel degelijk een aantal argumenten die kunnen helpen bij het bepalen van een standpunt in deze keuze.

* Als gewoon café, en dus zeker als jeugdhuis draag je toch een zekere verantwoordelijkheid naar je bezoekers toe. Niet alleen wat de kwaliteit van de aangeboden dranken betreft, maar ook qua sfeer (inrichting, muziek, verwarming,...). Deze aandachtspunten heeft een jeugdhuis gemeen met een gewoon café. Maar als jeugdhuis heb je een bijkomende taak. Het jeugdhuis is vooral een plaats waar jongeren elkaar ontmoeten als antwoord op hun behoefte aan sociaal contact, en als invulling van hun nood naar vrijheid en een eigen subcultuur, waarin de vormende functie van een jeugdhuis aanwezig blijft. Deze vormende functie mag uiteraard niet bevoogdend of moraliserend werken.

* Een van de functies van een jeugdhuis is aan jongeren de ruimte bieden om te experimenteren met verschillende levenswijzen, en een plaats geven om nieuwe omgangsvormen uit te proberen. Het ter beschikking stellen van deze mogelijkheid, impliceert ook een meevoelen met de jongeren en een latente verantwoordelijkheid tegenover hen. Aangezien een gebruiker van alcohol of andere drugs niet

alleen gezondheidsproblemen, maar ook financiële, gerechtelijke en psycho-sociale problemen kan krijgen, ligt hier een taak voor het jeugdhuis om te vermijden dat het zover komt.

* Deze probleemsituaties vermijden is trouwens in het voordeel van het jeugdhuis zelf, want ook het jeugdhuis zelf kan door het alcohol- en drugmisbruik in problemen geraken, en dit op wettelijk, (politie bij illegaal druggebruik, diefstal in het jeugdhuis door bezoekers, aanwezigheid van dealers, agressief gedrag en vandalisme als gevolg van overmatig alcoholgebruik,...) financieel en psycho-sociaal vlak. De sfeer die in een jeugdhuis heerst kan hierdoor grondig verziekt worden.

* Ook voor de vrijwilligers en tappers in het jeugdhuis zelf kan een alcohol- en drugbeleid een houvast betekenen. Ze zullen immers onvermijdelijk ooit met de problematiek geconfronteerd worden, een drugbeleid verwerkt in het barreglement kan hen een houvast geven in conflictsituaties.

* Tot slot is ook de niet of matig gebruiker gebaat met een correct alcohol- en drugbeleid. Veel verantwoordelijken hebben schrik een alcohol- en drugbeleid door te voeren omdat ze daardoor misschien bezoekers verliezen. Maar het is ook mogelijk dat je door het niet invoeren van een beleid bezoekers verliest. Niet alle bezoekers van het jeugdhuis willen wekelijks geconfronteerd worden met het gedrag van dronken medebezoekers en de gevolgen van alcoholmisbruik. Dit geldt ook voor illegaal druggebruik. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat je ook het vertrouwen van een aantal potentiële nieuwe bezoekers en het vertrouwen van de ouders wint.

Er zijn genoeg redenen om iets te doen rond alcohol en drugs, maar het lijkt minder evident om er ook daadwerkelijk aan te beginnen. Alhoewel elk drugbeleid van elkaar verschilt, en dient afgestemd te zijn op zowel de eigenheden van het jeugdhuis als de doelstelling van een jeugdhuis, probeert onderstaande tekst een hulp te zijn bij het ontwikkelen van een eigen beleid.

Inleidend

■ Actuele situatie in het jeugdhuis

Zoals reeds vermeld is het belangrijk dat een drugbeleid en barbeleid afgestemd is op het jeugdhuis. Een goede start om een drugbeleid op te stellen is dan ook deze eigenheden van een jeugdhuis, die dikwijls latent aanwezig zijn, voor zichzelf en voor anderen te verwoorden. Dit heeft mee tot effect dat er meer bewust over een aantal factoren wordt nagedacht.

Mogelijke vragen waarrond dit nadenken en bewust maken van specifieke kenmerken zich kan centreren zijn:

▸ Publiek
- Welk soort publiek trekt het jeugdhuis aan? (subcultuur)
- Welk profiel hebben de bezoekers? (gemiddelde leeftijd, sociale afkomst, opleidingsniveau, geslacht, aantal)
- Hoe staan zij tegenover drugs (illegale)?
- Hoe staan zij tegenover alcohol?
- Wat is het engagement van de jongeren in het jeugdhuis, zijn er veel of weinig vrijwilligers, zijn ze makkelijk recruteerbaar of niet?
- Wat is het consumptiepatroon van de jongeren (alg.)?
- Wat is hun vermoedelijk alcohol- en druggebruik?
- Is het publiek dat meedoet aan de activiteiten van het jeugdhuis gelijk aan het publiek dat het café dikwijls bezoekt?
- Is het jeugdhuis een ontmoetingsplaats waar ze ook alleen terechtkunnen, of komen ze enkel in groep?
- Hoe is de relatie tussen de hoofdverantwoordelijke en de jongeren?
- Wat doen de jongeren in het jeugdhuis en waarover wordt zoal gepraat?
- Waar gaan jongeren naartoe als het jeugdhuis dicht is, wat is het aanbod van de commerciële sector?

- Jeugdhuis
  - Hoe staat het jeugdhuis tegenover alcohol en illegale drugs?
  - Welk soort jeugdhuis is het, welke functie willen jullie ten aanzien van de jongeren vervullen?
  - Heeft het jeugdhuis een traditie wat vorming betreft of niet?
  - Heeft het jeugdhuis een hoofdverantwoordelijke of niet?
  - Wat is de functie die de raad van beheer uitoefent, hebben ze reëele inspraak, zijn ze nauw betrokken bij de werking van het jeugdhuis?
  - Wat zijn de omgevingsfactoren (ligging, stad/dorp, in centrum of buiten het centrum)
  - Wat is het imago van het jeugdhuis naar buiten toe, welke reputatie hebben ze? Hoe verloopt de relatie met: de buren, de ouders van de bezoekers, met de gemeente en andere verenigingen, met de politie.
  - Welke geruchten circuleren er omtrent het jeugdhuis?
  - Hoe belangrijk zijn de barinkomsten voor het jeugdhuis?

Aan de hand van deze en eventueel nog andere vragen kunnen zowel de hoofdverantwoordelijke als de tappers zich een beter beeld vormen over hoe het jeugdhuis functioneert en reilt en zeilt.
Leg bovenstaande vragen één voor één voor aan de geïnteresseerden in het werken rond drugs en alcohol. Zorg dat iedereen aan bod komt bij het formuleren van antwoorden. Misschien zijn er antwoorden die door iedereen als vanzelfsprekend beschouwd worden, maar waar toch een aantal onbekende of afwijkende meningen over bestaan. Probeer rond elke vraag tot een consensus te komen en schrijf het gemeenschappelijk antwoord rond elke vraag op flappen.
Probeer waar mogelijk de antwoorden op die flappen te staven met cijfers (over verkoop en gebruik van alcohol, aantal jongeren,...) Het is hier niet de bedoeling om het jeugdhuis tot in de details te omschrijven, een algemeen beeld volstaat in deze fase.
Het resultaat is een algemeen beeld van het jeugdhuis, dat je als basis kan gebruiken om een alcohol- en drugbeleid te voeren. Het is ook op deze antwoorden dat later in deze tekst rond barmanagement zal worden verdergebouwd.

■ Doelstellingen van het jeugdhuis

Een volgende stap is de doelstellingen van het jeugdhuis uitgeklaard. Waarnaar streef je als jeugdhuis, waar wil je naartoe werken en welke visie heb je op het jeugdwerk, wat wil je bereiken met de leden van het jeugdhuis. Het innemen van een bepaald standpunt ten aanzien van alcohol en illegale drugs, impliceert immers ook iets naar de doelstellingen van het jeugdhuis. Ook het omgekeerde geldt: de functie, de globale doelstelling die je als jeugdhuis naar de bezoekers toe wil vervullen is niet los te koppelen van het standpunt dat aangenomen wordt ten aanzien van alcohol en drugs. Hierna volgen een aantal technieken om voor jezelf uit te maken welke richting je eigenlijk uit wil met het jeugdhuis, wat je wil overdragen naar de leden toe. De technieken zijn opgesteld rond de officiële functies die een jeugdhuis dient te vervullen. Belangrijk is evenwel wat je zelf wil betekenen, wat je eigen invulling bij deze functies is. De bedoeling van deze oefening is na te gaan of uw standpunt ten aanzien van alcohol en illegale drugs en uw globale doelstelling vanuit het jeugdhuis in elkaars verlengde liggen. Indien dit het geval is zal het veel gemakkelijker zijn zowel het publiek, als de vrijwilligers de nieuwe regels te doen aanvaarden.

Formuleer voor jezelf, op papier de doelstellingen van het jeugdhuis, aan de hand van de volgende vragen:

- De officiële functies die een jeugdhuis decretaal moet vervullen, kent iedereen. Ze staan hieronder opgesomd. Welke is voor jou de belangrijkste? Heb je die op één of andere manier een persoonlijke vertaling of nuance gegeven, en welke nuance is dat dan? Probeer via een discussie uit te maken welke functies prioriteit hebben, en welke weinig of geen belang hebben binnen de visie van het jeugdhuis.

- ontmoeting
- spel
- creatieve activiteiten en amateuristische kunstbeoefening bevorderen
- vorming
- kadervorming
- dienstverlening
- werken aan structuurveranderingen
- bevorderen van integratie door opvang en begeleiding van groepen, die voornamelijk uit maatschappelijk achtergestelde kinderen bestaan

Om een overzichtelijke samenvatting te verkrijgen van deze discussie kan je onderstaand schema invullen.

	zeer belangrijk	*belangrijk*	*neutraal*	*minder belangrijk*	*niet belangrijk*
ontmoeting					
spel					
creatief en amateuris-tische kunst beoefening					
vorming					
kadervor-ming					
dienstver-lening					
structuur-veranderin-gen					
integratie achterge-stelde groe pen					

- Probeer vanuit deze officiële invulling van wat een jeugdhuis moet zijn tot een persoonlijke invulling te komen. Wat wil jij als jeugdhuis betekenen voor de jongeren, welke functies wil je naar hen toe vervullen? Wat is voor jou de belangrijkste functie?
Wat wil je de jongeren aanbieden qua activiteiten en waarom? De functies die jij aan het jeugdhuis toekent kunnen op een heel ander terrein liggen dan de officiële. Formuleer voor jezelf wat het jeugdhuis wil doen voor de jongeren, los van wat je officieel verplicht bent te doen.

- Rond de officiële functies staan op de volgend bladzijde een aantal aan elkaar tegengestelde uitspraken. In welke uitspraak herken je jezelf het meest, en in welke mate sta je achter die uitspraak. Plaats jezelf op de lijn, waarmee je aanduidt bij welke uitspraak je het meest aanleunt, en in welke mate.

ONTMOETING

Wij bereiken liever minder mensen, een kleiner publiek van mensen die op een open en verdraagzame manier met elkaar samenleven.

De belangrijkste taak van het jeugdhuis is een ruimte aanbieden waar zoveel mogelijk jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Hoe ze met elkaar omgaan, op welke manier is hun eigen zaak.

VORMING EN KADERVORMING

Het aanbod naar jongeren toe moet er gewoon zijn. Wij zorgen voor het aanbod en zij moeten zelf maar zien of ze de kans nemen of niet.

Het is onze taak om jongeren te motiveren om deel te nemen aan vormingscursussen. We moeten hen bewust maken van het belang van vorming.

SPEL, CREATIEVE ACTIVITEITEN EN AMATEURISTISCHE KUNSTBEOEFENING

De ideale combinatie is spel en creatieve activiteiten als groepsbevorderende elementen. Spel is enkel een middel om dat groepsgevoel te bereiken.

Spel en creatieve activiteiten hebben enkel een ontspannende functie.

DIENSTVERLENING

Als jongerenwerker heb je niet het recht om ongevraagd in het privé-leven van je bezoekers binnen te dringen. Dienstverlening is dan ook enkel het aanbieden van informatie.

Als je merkt dat één van je bezoekers een probleem heeft, maar er zelf niets over zegt, heb je als jongerenwerker de opdracht om te zorgen dat je te weten komt wat er fout gaat. Dienstverlening omvat ook hulpverlening.

BEVORDEREN VAN DE INTEGRATIE VAN ACHTERGESTELDE GROEPEN

Als jeugdhuis brengen we vooral de sfeer en de activiteiten die vanuit de vaste vrijwilligerskern wordt verlangd. Zwak maatschappelijke groepen zijn welkom in het jeugdhuis als zij die sfeer ook aantrekkelijk vinden en als ze zelf de weg naar het jeugdhuis vinden. Het heeft weinig zin om ze actief te werven. Dat is niet onze taak.

Als jeugdhuis heb je de taak je specifiek te richten naar de zwakkeren in onze samenleving. Daarom stemmen we ons aanbod op hun noden af en proberen we hen actief als publiek te bereiken via werving en een aanbod afgestemd op hun smaak.

WERKEN AAN STRUCTUURVERANDERINGEN

Als jongeren individuele gen rechtstreeks stellen, wil je hen wel helpen in de mate dat dit mogelijk is. Als jeugdhuis iets aan de maatschappelijke structuur veranderen is onbegonnen werk en onrealistisch. Je kan beter je energie in iets anders investeren.

Een jeugdhuis moet op zijn minst proberen een aantal structurele maatschappelijke problemen aan te kaarten, vooral als die jongeren betreffen.

- Je kan de antwoorden op voorgaande vragen toetsen aan de antwoorden op de vragen rond de eigenheden van het jeugdhuis. Komt wat je als jeugdhuis wil betekenen overeen met wat je daadwerkelijk presteert. Eventueel kan je als bijkomende test het jaarverslag erbij nemen en de activiteiten van afgelopen werkjaar toetsen aan de functies die je wil vervullen. In welke mate is er hier een overeenkomst?

■ Doelstellingen in verband met alcohol en drugs

Je wil 'iets' doen rond alcohol of illegale drugs, of rond beiden. Dit kan vanuit verschillende motivaties zijn. Misschien ben je bezorgd omdat er in jouw jeugdhuis een aantal zware drinkers zijn die dreigen zichzelf in hun alcoholgebruik te verliezen, of misschien omdat het jeugdhuis ten onrechte een reputatie krijgt in verband met illegale drugs waardoor het publiek dat je wil aantrekken afgeschrikt wordt. Het kan ook dat in die reputatie ergens een grond van waarheid schuilt, dat er wordt gebruikt binnen in het jeugdhuis, je weet ook door wie, maar het zijn leden die al jaren in het jeugdhuis komen en die wil je niet kwijt. Het kan ook dat je het een plicht vindt van het jeugdhuis om daarrond iets aan bewustwording te doen. Er zijn nog veel meer redenen te bedenken waarom je aan alcohol en andere drugs wil werken. **Belangrijk hierbij is dat je zelf weet waarom je iets wil doen, en wat je juist wil bereiken met het werken rond drugs.** Wil je dat er niet meer gebruikt wordt binnen het jeugdhuis, mogen ze ook niet meer in de nabije omgeving gebruiken of wil je alle gebruikers definitief buiten. Wil je heel strenge regels rond alcohol, of wil je enkel rond illegale drugs werken. Wat wil je uiteindelijk bereiken, welke houding wil je dat de leden aannemen, naar welk doel wil je werken. De uiteindelijke houding en maatregelen zijn afhankelijk van de doelstelling die je wil bereiken.

Het is belangrijk dat er binnen het jeugdhuis, met de medewerkers eensgezindheid bestaat over de redenen voor het voeren van een beleid en de doelstellingen die je ermee wil bereiken. Het is hierbij aangewezen ervoor te zorgen dat de doelstellingen die worden nagestreefd in functie van wat het beste is voor het jeugdhuis, en niet louter gebaseerd op persoonlijke opvattingen. Het is best mogelijk dat je zelf nooit alcohol gebruikt, en dat het je persoonlijke mening is dat jongeren onder de twintig beter geen alcohol gebruiken. Als standpunt van het jeugdhuis ten aanzien van alcohol is dit echter weinig bruikbaar. Het kan ook zijn dat je vindt dat niemand het recht heeft de experimenteerruimte van jongeren te beknotten. Ook dit is een weinig bruikbaar uitgangspunt om als jeugdhuis naar buiten toe te hanteren.

Om welke reden er iets rond drugs gedaan wordt en wat je ermee juist wil bereiken in het jeugdhuis, moet je eerst voor jezelf uitmaken. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat een persoonlijk standpunt dikwijls verschilt van het standpunt dat vanuit een vereniging, of in dit geval het jeugdhuis wordt ingenomen. Indien er in groep rond alcohol en andere drugs gewerkt gaat worden, dient dus een gemeenschappelijk standpunt gevonden te worden, waar iedereen zich in kan vinden, zonder daarom tegen elke prijs vast te houden vast te houden aan eigen persoonlijke opvattingen. Een gezamenlijk standpunt is nodig om mee naar buiten te kunnen treden, en waar iedereen zich ook consequent achter kan scharen. Een consensus dient dus bereikt te worden.

(zie vbn draaiboek HDM)

Volgende aandachtspunten kunnen hierbij misschien helpen:

- Wil je werken rond:
  - illegale drugs
  - alcohol
  - alcohol en illegale drugs
- Zijn er problemen in het jeugdhuis die aanleiding vormden om iets rond drugs te doen.
- Waarom werd dit moment gekozen om hierrond te werken.
- Waarom wil je illegale drugs uit het jeugdhuis, omwille van:
  - imago
  - politie
  - bezorgdheid over de houding van bezoekers hiertegenover
- Wat wil je bereiken met:
  - dealers van illegale drugs
  - gebruikers van illegale drugs
  - zware drinkers
  - occasionele drinkers
  - gebruikers van illegale drugs die geen lid zijn van het jeugdhuis
  - gebruikers van illegale drugs die wel lid zijn van het jeugdhuis
- Wil je gebruik alleen buiten de vier muren van het jeugdhuis krijgen, of mag er ook in de onmiddellijke omgeving van het jeugdhuis niet gebruikt worden
- Gelden dezelfde regels betreffende alcoholmisbruik voor leden als voor niet-leden.

▪ Het huidige barbeheer

Dat het niet voldoende is om een eenmalige actie rond alcohol en andere drugs te organiseren om een gedragsverandering tot stand te brengen, is al aangehaald. Dat een alcohol- en drugbeleid noodzakelijkerwijs in de bar gevoerd wordt, is ook reeds vermeld. Ook het feit dat een alcohol- en drugbeleid verweven in de dagdagelijkse werking van een jeugdhuis effectiever is en minder weerstand oproept dan een luid aangekondigde actie rond alcohol en drugs is vernoemd.

Met al deze aandachtspunten moet rekening gehouden worden bij het opstellen van een effectief barbeleid, of barmanagement. Een goed barbeleid houdt in dat er een aantal preventieve en organisatorische maatregelen doelbewust, op maat van dat specifieke jeugdhuis worden ingevoerd. Die regels en normen dienen consequent te worden opgevolgd, zowel door de verantwoordelijken en de tappers naar zichzelf toe als naar de bezoekers toe. Barmanagement of barbeleid slaat dus terug op het volledige bargebeuren, met daarin eventueel een alcohol- en drugbeleid ingebouwd. Naar de bezoekers toe vormt het barbeleid een sluitend geheel van een veelheid aan regels, gewoontes en tradities die alle elementen van het bargebeuren beslaan. Het hierin ingebouwde alcohol- en drugbeleid kan dus best naar buiten toe niet als dusdanig worden benoemd. Diegenen die samen met de hoofdverantwoordelijke het nieuwe barbeleid en reglement vooraf opstellen zijn uiteraard wel bewust bezig met het apart element drugbeleid.

Er zijn een zeer groot aantal aspecten verbonden aan een barbeleid. Ieder jeugdhuis heeft rond de hierna volgende thema's wellicht een eigen invulling. Het achterhalen van die eigen invulling kan bijdragen tot een beter inzicht in het eigen jeugdhuis, en daardoor tot een meer op het jeugdhuis afgestemde barreglementering. Met de reeks vragen die hieronder vermeld zijn, wordt meer in detail ingegaan op de werking van de bar. Deze vragen hebben tot doel de actuele situatie in de bar van het jeugdhuis te duiden. Het accent ligt op de bar en op details.

Aspecten van barbeheer en barbeleid:

▸ Tappers

1. Hoe gebeurt het werven van tappers en hoe kan je ze blijven motiveren ?
2. Worden de tappers opgeleid of niet?
3. Mogen de tappers gratis drinken terwijl ze werken, zo ja, wat mogen ze drinken en hoeveel?
4. Welke vaardigheidseisen worden aan tappers gesteld (sociale vaardigheden/veerkracht/leeftijd/...)?

5. Wie beslist over het volume van de muziek, heeft iedere tapper dit zelf in de hand, of is er een maximumgrens opgelegd?
6. Worden de tappers betaald of niet, zo ja hoe en hoeveel?
7. Tapt de verantwoordelijke zelf mee of niet, is hij aanwezig in de bar of niet?
8. Is er controle op de tapper en op zijn gedrag?
9. Hoe wordt de functie van tapper ingevuld, is dit louter commercieel of komen er ook andere aspecten bij kijken?

▸ Organisatie en verantwoordelijkheid

10. Worden er specifieke baractiviteiten georganiseerd zoals de promotie van bepaalde drankjes of de organisatie van thema-avonden?
11. Wordt er tabak verkocht in de bar of niet, en tegen welke prijs ?
12. Hoe gebeurt de schoonmaak en het onderhoud van de bar: wie is verantwoordelijk en hoe gebeurt de taakverdeling?
13. Hoe is de bar ingericht, wie beslist daarover, welke sfeer wou je ermee creëren?
14. Wat zijn de sluitings- en openingsuren, worden die nageleefd? Sluit het jeugdhuis vroeger of later dan de concurrentie?
15. Op welke manier gebeuren de bestellingen (aan de bar of bediening aan tafel), hoe gebeurt de betaling van drankjes (onmiddellijk, op het einde van de avond, mag er op de poef gedronken worden)?
16. Mogen er affiches worden opgehangen in de bar, welke en waar?

▸ Boekhouding en financiën

17. Wie houdt de boekhouding van de bar bij, en hoe gebeurt dat, worden er stock-controles uitgevoerd, met welke regelmaat?
18. Welke dranken worden verkocht en aan welke prijs (vb. welke verhouding in prijs tussen alcoholische en niet-alcoholische dranken)?
19. Wie bestelt drank bij de brouwer, op welke tijdstippen, en hoeveel?
20. Wie is verantwoordelijk voor de aankoop van de muziek (hoeveelheid en genres)?
21. Maakt de bar winst of verlies, wat gebeurt er met winst/verlies?

▸ Alcohol en illegale drugs

22. Zijn er bepaalde plaatselijke gewoontes die alcoholgebruik stimuleren (vb. gratis vaten bij afzwaai, halve liters, bepaalde gezelschapsspelen,...)
23. Welke zijn de sancties bij alcoholmisbruik/ druggebruik/ agressief gedrag? Wordt door alle tappers dezelfde sanctie gehanteerd? Wie reageert in geval van misbruik, wie vaardigt deze sancties uit en wie moet waken over de toepassing?

Beschrijf aan de hand van vorige aandachtspunten het huidige barbeheer in uw jeugdhuis. Het zijn vooral de details die belangrijk zijn. Die details maken elk jeugdhuis verschillend, en het is ook via details dat bepaalde accenten in een barbeleid zichtbaar worden. Als je alle vragen beantwoordt, krijg je een vrij nauwkeurig beeld van je huidig barbeheer, dat je kan gebruiken als basis voor een nieuw barbeheer. Beantwoord de bovenstaande vragen dus één voor één. Het is in deze fase nog niet de bedoeling om al wenselijke regels aan te duiden, die kaderen in een drugbeleid, maar de actuele situatie in dat jeugdhuis te schetsen.

Aan de hand van de antwoorden die je net geformuleerd hebt, kan je uitzoeken of het huidige barbeheer afgestemd is op wat je uiteidelijk wil bereiken of niet. Dit kan je doen als volgt: Schrijf op of je het antwoord op een bepaalde vraag, dus met een bepaald element van het barbeheer de realisatie van uw doelstellingen stimuleert of eerder tegenwerkt. Je kan natuurlijk ook vinden dat een bepaalde regel noch het één nog het ander teweegbrengt. Om hiervan een overzicht te krijgen, kan je onderstaand schema gebruiken. Probeer tevens te zoeken naar de argumenten die je doen bepalen om een gegeven reglement stimulerend of afremmend te noemen.

	DOELSTELLINGSBEVORDERENDE FACTOR	DOELSTELLINGSAFREMMENDE FACTOR	NEUTRALE FACTOR
VRAAG 1			
VRAAG 2			
VRAAG 3			
VRAAG 4			
VRAAG 5			
VRAAG 6			
VRAAG 7			
VRAAG 8			
VRAAG 9			
VRAAG 10			
VRAAG 11			
VRAAG 12			

VRAAG 13			
VRAAG 14			
VRAAG 15			
VRAAG 16			
VRAAG 17			
VRAAG 18			
VRAAG 19			
VRAAG 20			
VRAAG 21			
VRAAG 22			

Deze gedetailleerde visie op het huidige barbeheer,gecombineerd met de schets van de algemene kenmerken van het jeugdhuis, en de doelstellingen die het jeugdhuis zou willen vervullen, geven al een fundament om een nieuw barbeleid op te bouwen.

Hierna volgen een aantal beschrijvingen van jeugdhuizen die, elk op een eigen manier? rond alcohol en andere drugs werken. De jeugdhuizen die hierna beschreven zijn, zijn geen idealen waar naartoe moet gestreefd worden, maar wel situatieschetsen van verschillende manieren van werken met alcohol en drugs.

Beschrijf aan de hand van vorige aandachtspunten het huidige barbeheer in uw jeugdhuis. Het zijn vooral de details die belangrijk zijn. Die details maken elk jeugdhuis verschillend, en het is ook via details dat bepaalde accenten in een barbeleid zichtbaar worden. Als je alle vragen beantwoordt, krijg je een vrij nauwkeurig beeld van je huidig barbeheer, dat je kan gebruiken als basis voor een nieuw barbeheer. Beantwoord de bovenstaande vragen dus één voor één. Het is in deze fase nog niet de bedoeling om al wenselijke regels aan te duiden, die kaderen in een drugbeleid, maar de actuele situatie in dat jeugdhuis te schetsen.

Aan de hand van de antwoorden die je net geformuleerd hebt, kan je uitzoeken of het huidige barbeheer afgestemd is op wat je uiteidelijk wil bereiken of niet. Dit kan je doen als volgt: Schrijf op of je het antwoord op een bepaalde vraag, dus met een bepaald element van het barbeheer de realisatie van uw doelstellingen stimuleert of eerder tegenwerkt. Je kan natuurlijk ook vinden dat een bepaalde regel noch het één nog het ander teweegbrengt. Om hiervan een overzicht te krijgen, kan je onderstaand schema gebruiken. Probeer tevens te zoeken naar de argumenten die je doen bepalen om een gegeven reglement stimulerend of afremmend te noemen.

	DOELSTELLINGSBEVORDERENDE FACTOR	DOELSTELLINGSAFREMMENDE FACTOR	NEUTRALE FACTOR
VRAAG 1			
VRAAG 2			
VRAAG 3			
VRAAG 4			
VRAAG 5			
VRAAG 6			
VRAAG 7			
VRAAG 8			
VRAAG 9			
VRAAG 10			
VRAAG 11			
VRAAG 12			

Welke oplossingen worden nu voor al deze problemen gezocht. Het jeugdhuis, dat vrij klein is, kent niet echt een traditie van formele reglementen en beleidsbepalingen. Het bepalen van een houding tegenover al deze problemen gebeurt meer op informele wijze, net als de uitoefening van het barbeleid. Ernstige problemen worden wel soms aangehaald op vergaderingen. Het feit dat afspraken op een informele basis worden getroffen, wil echter niet zeggen dat er geen collectieve standpunten worden ingenomen. Deze collectieve standpunten komen er dankzij overleg, en het samenleggen van de verschillende meningen en opvattingen omtrent een probleem dat zich voordoet. Er wordt een oplossing gezocht waarin iedereen zich kan terugvinden, of zich kan achterstellen. Dit gebeurt zoals gezegd niet via de geijkte kanalen zoals vergaderingen, maar langs gesprekken en impulsen die in de bar zelf gevoerd worden. De hoofdverantwoordelijke van het jeugdhuis heeft door de jaren heen een stevige vertrouwensrelatie met de leden ontwikkeld. Dit maakt het voor hem mogelijk om af en toe een aantal elementen aan te brengen in verband met drugs en alcohol, zonder moraliserend te willen zijn, of zonder sturend te willen zijn. De stem van de vrijwilligers is evenveel of zelfs meer waard dan de zijne.

Welke collectieve standpunten worden juist ingenomen? Een eerste standpunt waar door de tijd heen een overeenstemming rond gegroeid is, is dat er geen illegale drugs binnen worden gebruikt. Ook de soft druggebruikers binnen de vrijwilligerskring kunnen zich hierin terugvinden en houden zich aan die regel. Er is een zekere aanvaarding tegenover elkaars gebruik, er is weinig veroordeling tussen de alcoholgebruikers en soft druggebruikers.

Waar wel door bijna iedereen op wordt gereageerd is op een aantal zeer stevige drinkers, die zich wat hun drankgebruik betreft reeds in een kritieke fase bevinden. De agressieve en veroordelende manier waarop deze reacties worden geuit, zorgt ervoor dat deze weinig gevolgen hebben voor de drinkers in kwestie, behalve misschien dat ze nog meer gaan drinken, liefst in een ander café waar niemand hen confronteert met hun alcoholmisbruik. Deze jongeren zitten in een dusdanig vergevorderd stadium dat enkel individuele begeleiding, ondersteund door een aantal vertrouwenspersonen echt kan helpen. De weliswaar goedbedoelde veroordeling die hen nu bereiken, hebben een omgekeerd effect. Slechts weinige bezoekers van het jeugdhuis zien in dat het alcoholmisbruik van de andere leden ook een gedeelde verantwoordelijkheid is. De verantwoordelijke van het jeugdhuis is zich van dit mechanisme heel sterk bewust, en probeert de afkeuring en veroordeling van de andere leden van het jeugdhuis te verleggen naar bekommernis. Dit blijkt een zeer langzaam proces, ook gezien de subcultuur van de regelmatige bezoekers van het jeugdhuis. Het gros van de leden zijn arbeiders, met een laag opleidingsniveau, die op zeer jonge leeftijd begonnen zijn met werken. Hierin kadert ook hun drinkcultuur, en hun eerder stoere opstelling, wat uiteraard de evolutie van veroordeling naar een stuk persoonlijke tegemoetkoming niet bevordert. De hoofdverantwoordelijke kan hierin slechts zeer stapsgewijs verandering in brengen. Zijn filosofie rust vooral op aanvaarding van de leden zoals ze zijn, ook met een drankprobleem, wat niet hoeft te betekenen dat hij zich bij dat misbruik moet neerleggen. Een ander belangrijke element is het wederzijds vertrouwen tussen hoofdverantwoordelijke en leden. Het is dat vertrouwen dat het

mogelijk moet maken om drugs en alcohol bespreekbaar te maken, en dat ook maakt dat de hoofdverantwoordelijke zeer voorzichtig te werk moet gaan bij de aanpak van alcohol en druggebruik in het jeugdhuis.

De twee aspecten waar momenteel wel discussie rond gevoerd wordt, en die dus reeds bespreekbaar zijn, zijn het alcoholgebruik van de groep jongeren jonger dan zestien en de aanwezigheid van dealers in het jeugdhuis. Rond beide punten zijn de meningen verdeeld. Bij het probleem van dealers draait het vooral rond het nog binnenlaten van de jongeren waarover men vermoedens heeft in die richting. De hoofdverantwoordelijke probeert hier duidelijk te maken welke wettelijke gevolgen hieraan verbonden kunnen zijn en wat de invloed van de aanwezigheid van die groep kan zijn voor de sfeer in het jeugdhuis en het imago naar buiten toe.

De discussie rond de groep jongeren jonger dan zestien spitst zich toe op het feit of het jeugdhuis dit al dan niet moet toelaten. Het discussieniveau is echter zeer laag, omdat het grootse aantal leden zelf stevig drinken, en dus weinig geneigd zijn om over alcoholmisbruik te praten. De ingang om deze discussie op gang te brengen is dan ook zeer laag. Toch wordt geprobeerd deze groep af te remmen, vooral door de verantwoordelijke. Ook gebruik van illegale drugs in deze groep tracht men af te remmen, door de jongeren hierover aan te spreken.

Andere elementen van dit informele drugbeleid zijn dat poefen niet meer mag, en dat tappers wel min of meer in de gaten houden wie er alcohol drinkt en hoeveel. Als een aantal jongeren echt te veel gedronken hebben, wordt alcohol geweigerd en een andere drank in de plaats gesteld. Zoals reeds gezegd zijn ook deze maatregelen op informele manier ontstaan, en worden ze ook informeel uitgevoerd.

Vragen JH 1:

-Welke begrippen vormen hier volgens jou de basis van het gevoerde beleid, en vind je dit ook belangrijk, waarom/ waarom niet ? Welke plaats zou jij eraan geven binnen jou jeugdhuis?

-Zou de manier waarop hier gewerkt wordt rond alcohol en andere drugs passen in jou jeugdhuis? Waarom, waarom niet? Zou je op die manier willen werken?

Hoe zou jij de verschillende problemen waarmee dit jeugdhuis geconfronteerd wordt aan pakken? Waarom zou je die anders aanpakken? Denk je dat je daarmee meer effect zou bereiken, en waarom?

Welke doelstellingen worden hier nagestreefd? Vind je deze doelstellingen te ruim, te los, te repressief? Wat zou jij daarrond veranderen?

■ Jeugdhuis 2

Dit jeugdhuis heeft een typisch publiek. Het zijn vooral jongeren vanaf zestien die hier komen en die daarnaast nog in de middelbare school zitten. Het jeugdhuis kent ook een groot verloop. De meesten blijven vanaf een bepaalde leeftijd weg. De hoofdmoot zijn dus middelbare schoolstudenten, met als uitzondering een kleine groep die het jeugdhuis al jaren bezoeken. Echt zware alcoholproblemen zijn er niet, al wordt door het overgrote deel van de jongeren wel alcohol gebruikt, en occasioneel is er ook sprake van misbruik. Ook soft drugs, en dan vooral cannabisprodukten worden door een groot aantal jongeren gebruikt. Het jeugdhuis kent weinig acute of structurele problemen rond alcohol en drugs. Toch zijn ook hier een aantal preventieve maatregelen ingebouwd. Ook hier zijn deze regels niet formeel opgesteld en opgeschreven. Het is wel zo dat de ongeschreven regels door iedereen gekend zijn en ook gerespecteerd worden. Centraal staat ook hier de vertrouwensrelatie tussen de verantwoordelijken en de leden van het jeugdhuis.

Rond illegale drugs heersen strikte regels. Alle illegale drugs zijn verboden binnen het jeugdhuis. Ook wordt gevraagd aan de jongeren in de nabije omgeving van het jeugdhuis niet te gebruiken. Ondanks het verbod op het gebruik van illegale drugs, kan er in het jeugdhuis openlijk over drugs en druggebruik gesproken worden. Ook werd op een centrale plaats een papier opgehangen waarop uitgelegd wordt om welke redenen het jeugdhuis gebruik binnenshuis of in de omgeving niet wil. (Deze tekst wordt op het einde van dit voorbeeld weergegeven.) Het is juist die openheid die het mogelijk gemaakt heeft dat alle jongeren zich aan deze regels houden. Het wordt niet langer als een opgelegde regel beschouwd, maar is eigenlijk de heersende mentaliteit geworden. Als het toch gebeurt, wordt er onmiddellijk op gereageerd door de verantwoordelijken of door omstanders. Tegenover soft drugs bestaat dus wel een zekere openheid bij de leden. Een groot aantal jongeren staan er positief tegenover, maar respecteren de houding die het jeugdhuis hierin aanneemt. Doordat de verantwoordelijken midden in de groep staan is er een vertrouwen gegroeid waardoor erover alles gepraat kan worden en alles bespreekbaar wordt.

De houding van de jongeren tegenover hard drugs, en dan vooral de zwaar verslavende middelen is heel negatief. Als gevolg van deze houding zijn dan ook geen problemen rond gebruik van hard drugs.

Naar de ouders toe werd onlangs een avond met produktinformatie gehouden. De bedoeling hiervan was zowel een aanzet geven aan ouders en jongeren om over drugs en druggebruik te praten als de juiste effecten van de verschillende produkten te leren kennen om op die manier paniekreacties bij de ouders tegen te gaan. Ook alcohol als drug werd op deze avond behandeld. De reacties van de aanwezige ouders was zeer positief, en ook de opkomst was behoorlijk.

Ook rond alcohol zijn een aantal preventieve mechanismen ingebouwd in de werking. De frisdrank is goedkoper dan het bier, ook al is de inkoopprijs voor het jeugdhuis meer dan de inkoopprijs voor het bier. Bij alcoholmisbruik wordt verdere alcohol geweigerd en worden de personen individueel aangesproken, over het waarom van dat misbruik. Het gaat hierbij dikwijls om losstaande gevallen, het is geen gewoonte in het jeugdhuis om veel te drinken. Tegen het weigeren van meer alcohol wordt niet geprotesteerd. De beslissing van de tapper wordt zonder meer gerespecteerd. Ook hier speelt respect een grote rol. Tussen de middag is het jeugdhuis open en kunnen de laatstejaars van de humaniora daar hun boterhammen opeten, er wordt op die moment geen alcohol gedronken, en ook de verantwoordelijken en tappers zelf drinken dan niet. Op andere momenten mogen de tappers wel alcohol gebruiken, dus ook tijdens hun werkperiodes, maar de drank is niet gratis. Het ligt niet in de stijl van het jeugdhuis om alcohol achter de bar te verbieden, maar het wederzijds vertrouwen en het respect opgebouwd tussen de verantwoordelijken, leden en ook vrijwilligers zorgt ervoor dat hierrond geen problemen ontstaan. Het bestellen van alcohol gebeurt aan de bar, op die manier vermijd je om je publiek aan te zetten tot alcoholgebruik. Het gebeurt ook zeer dikwijls dat er niemand achter de bar staat, vooral wanneer het jeugdhuis in de week is geopend. Er wordt op gerekend dat iedereen die op die momenten zelf drank neemt, die ook betaalt. Het overgrote deel van de leden houdt zich ook aan die regel.

Al deze regels, en ook het vertrouwen en de grote verantwoordelijkheid die aan de leden gegeven wordt, kaderen in de filosofie van het jeugdhuis. Het jeugdhuis ziet zichzelf vooral als een springplank om jongeren zelf dingen te laten uitproberen en doen. Hen verantwoord met alcohol en andere drugs is daarin een element, maar deze verantwoorde houding willen ze niet bereiken via een regulerend optreden, maar door hen de ruimte te geven om dit zelf te ontdekken, en te ervaren in een sfeer van wederzijds respect waarbij de leden ook de standpunten van het jeugdhuis betreffen de alcohol en drugs leren respecteren en naleven.

Weergave van de tekst die in dit jeugdhuis ophangt in verband met het verbod binnen en in de onmiddellijke omgeving te gebruiken:

De laatste tijd worden er op vrijdagavond regelmatig jongelui door de politie betrapt in de buurt van het jeugdhuis met eigenaardige pijpjes, in toeters gerolde sigaretten en rollende oogleden. De link met ons jeugdhuis is (al te) vlug gelegd.
Wat bijzonder betreurenswaardig zou zijn is dat naar aanleiding van deze 'vondsten' de arm der wet een bezoekje zou brengen aan onze zolder, vergezeld van enige snuffelende huisdieren. Say no more, know what I mean? Een bordje 'gesloten' op de voordeur van het jeugdhuis. Doe dus wat je niet laten kan in je slaapkamer, bij de buren, in Oostenrijk,... Maar niet hier (in de buurt).
Als u hier zulke toeters draait, sjotten wij u met veel plezier buiten.

Vragen JH 2:
-Wat vind je van hun houding ten opzichte van:
alcohol
illegale drugs

-Denk je dat de methode die zij gebruiken om hun leden te laten weten waar en waarom er niet gebruikt mag worden (affiche) in jou jeugdhuis ook resultaat zou hebben? Waarom/waarom niet? Zou in jouw jeugdhuis een affiche alleen voldoende zijn om de doelstelling voor jouw jeugdhuis te bereiken?

- Wat vind je van de openheid en het vertrouwen dat in dit jeugdhuis (en ook in jeugdhuizen 1, 3, 4) zo een grote rol speelt. Is dit noodzakelijk? Waarom/waarom niet? Wat zijn de voordelen en wat zijn de nadelen van een dergelijke open aanpak?

■ Jeugdhuis 3

Dit jeugdhuis is gelegen in een dorp waar weinig andere uitgaansmogelijkheden zijn dan een groot aantal dancings en het jeugdhuis. Het jeugdhuis kent dan ook veel bezoekers en vrijwilligers en is ook qua infrastructuur vrij groot. Het publiek is heel divers, en hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat ze zich niet thuisvoelen in dancings. Het jeugdhuis kende vroeger een stevige drinkcultuur. Na een ongeval waarbij één van de leden van het jeugdhuis, na een avondje doorzakken in het jeugdhuis om het leven kwam, hebben de verantwoordelijken besloten iets te doen aan die drinkcultuur. Dat was het begin van een drugbeleid. Door de jaren heen is dit beleid steeds verder opgebouwd, tot het punt waar ze zich nu bevinden.

Rond illegale drugs zijn de regels heel strikt. Binnen mag niet gebruikt worden. De sociale controle daarop is heel groot. Niet alleen de verantwoordelijken reageren onmiddellijk op gebruik binnen, ook de bezoekers of leden die zelf gebruiken reageren direct.

Grotere problemen zijn er rond alcohol. De verantwoordelijken proberen dit in te dijken door een strikte reglementering, die nodig is om het publiek in de hand te houden. Rond deze strenge reglementering zijn weinig problemen. Dit is ook voor een groot deel te wijten aan het feit dat het jeugdhuis de enige ontmoetingsmogelijkheid is voor jongeren. Het risico dat de jongeren weggaan omwille van die strikte reglementering is dus niet aanwezig. De bezoekers zijn er zich wel van bewust dat in het jeugdhuis iets strengere regels gelden in vergelijking met andere jeugdhuizen, maar ze zijn bekend met dat beleid en protesteren er niet tegen.

De verschillende regels en gewoontes rond alcohol zijn de volgende. Allereerst is het zo dat er een vrij strikte en consequente naleving van de officiële barreglementering is. De bar van het jeugdhuis hanteert vaste sluitingsuren, op fuiven is dit drie uur, op andere momenten 1 uur. Op dat uur gaat de bar onverbiddelijk dicht. Eventueel kunnen de bezoekers nog eventjes blijven zitten om na te praten, maar er wordt geen drank meer geschonken. De moment waarop de mogelijkheid voor een laatste bestelling is, wordt duidelijk aangekondigd, zodat er achteraf geen discussie rond ontstaat. Andere regels betreffende de bar en de tappers zijn dat er tijdens de werkuren niet gratis gedronken mag worden. Tappers krijgen wel een vergoeding in de vorm van bonnetjes, maar ze krijgen die pas nadien, na het werk, dit om te vermijden dat er teveel alcohol weggegeven wordt, of dat de tappers zelf beschonken achter de tap staan. Er worden geen gratis vaten meer gegeven, ook dan wordt gewerkt met bonnetjes, waardoor ook de mogelijkheid ontstaat om iets niet-alcoholisch te drinken in plaats van bier. Ook halve liters zijn afgeschaft. De prijzen in de bar zijn gekoppeld aan de prijzen van een doorsnee café. De prijzen van alcohol zijn even hoog als in een gewoon café, iets wat in veel jeugdhuizen niet het geval is. Per maand is er een drank van de maand. Er wordt voor gezorgd dat er regelmatig een niet alcoholische drank tussen zit. Maandelijks wordt ook een bijeenkomst gehouden voor de vrijwilligers die mee verantwoordelijk zijn voor de bar. Op deze vergadering worden de taken verdeeld voor de komende maand, en worden de gebeurtenissen van de vorige maand geëvalueerd, inclusief mogelijke problemen die tappers ondervonden hebben tijdens het werk. Over die moeilijkheden en over mogelijke oplossingen wordt gepraat. Het is ook hier dat nieuwelingen geïntroduceerd worden in de manier van werken in de bar van het jeugdhuis. Andere reglementen betreffende de bar zijn de regelmatige stock-controles, waarbij kan nagekeken worden hoeveel gratis drank wordt weggegeven. Er is tevens een ongeschreven regel die zegt dat elke tappers twee maal per jaar op zaterdagavond moet tappen. Dit om te vermijden dat het altijd dezelfde jongeren zijn die zaterdag moeten werken en om de tappers gemotiveerd te houden.

Tappers hebben onderling een sterk groepsgevoel naar buiten toe, naar de andere leden. Er wordt getracht zoveel mogelijk op één lijn op te treden naar de leden toe. Drank wordt dan ook systematisch door alle tappers geweigerd aan bezoekers die overduidelijk te veel gedronken hebben. Er wordt dan voorgesteld iets niet alcoholisch te drinken ter vervanging. Als één van de vaste klanten teveel gedronken heeft, wordt ervoor gezorgd dat iemand anders die persoon naar huis brengt. Als blijkt dat een bepaald persoon steeds regelmatiger drinkt, wordt die individueel aangesproken. De leden mogen ook niet achter de toog komen en zelf iets nemen. De toog is voorbehouden domein voor tappers. Dit creëert een zekere afstand tussen bezoekers en tappers wat het gemakkelijker maakt om te reageren op misbruik. Ook de muziek kan een belangrijke rol spelen in het alcoholverbruik. Als de muziek alle andere communicatiemogelijkheden overheerst door vb. te luid te staan of te agressief, zal het alcoholgebruik stijgen.

Ook in de geprogrammeerde activiteiten wordt rekening gehouden met alcoholgebruik. Er worden regelmatig activiteiten gepland die door hun aard alcoholgebruik afremmen, omdat er iets anders is om zich mee bezig te houden, de muziek staat stiller zodat je beter

met elkaar kan praten... De filosofie van het jeugdhuis hierrond is dat als je je jeugdhuis zodanig organiseert dat je alleen maar kan drinken, dat er dan ook alleen maar gedronken wordt, en in de meeste gevallen betreft het dan ook alcohol. Daarom wordt ernaar gestreefd dat er genoeg andere activiteiten plaatsvinden in het jeugdhuis.

De overdracht van al deze regels naar de leden toe gebeurt op informele wijze. Er wordt vanuit de hoofdverantwoordelijke over gewaakt dat deze kennisgeving niet te expliciet gebeurt. Het is ook op deze wijze dat het alcohol- en drugbeleid van dit jeugdhuis is opgebouwd. Niet alle regels tegelijk invoegend maar langzaam de grenzen verleggen, naar beneden trekken. Daarbij wordt erover gewaakt dat de vrijwilligers zichzelf nog kunnen herkennen in deze grenzen. het jeugdhuis heeft niet de bedoeling het alcoholgebruik tegen te gaan, maar de mensen op een verantwoorde manier te leren omgaan met alcohol. Discussie over het gehanteerde beleid is steeds mogelijk, en zodoende wordt de inbreng van de vrijwilligers gerespecteerd. Vanuit het jeugdhuis wordt deze discussie gestimuleerd door het introduceren van nationale, gemeentelijke,... campagnes. De spots, posters, stickers die zulke campagnes begeleiden worden gebruikt als springplank voor discussie.

Vragen JH 3:
- Zou een dergelijke regeling rond alcohol in jouw jeugdhuis passen?

- Ben je akkoord met alle elementen van de reglementen rond alcohol en illegale drugs? Waarom: waarom niet? Met welke niet?

- Vind je het wenselijk een dergelijk beleid in te voeren in jouw jeugdhuis?

Het jongerencafé

Dit café is verbonden aan een JAC. Het is dus eigenlijk geen jeugdhuis, maar de werking en de functies zijn vergelijkbaar. Vorig jaar werd getracht om een alcoholbeleid te introduceren. Hiervoor waren verschillende aanleidingen.Een eerste aanleiding was de specifieke vraag van de vrijwilligers achter de bar naar vorming en informatie over hoe omgaan met alcoholmisbruik, hoe reageren,... Daarnaast was de aanwezigheid van een aantal probleemgebruikers in de bar een extra stimulans om iets rond dat thema te doen. Na een aantal losstaande activiteiten rond alcohol georganiseerd te hebben, was het voor de verantwoordelijken duidelijk dat dit weinig effect had en zeker geen gedragsverandering tot gevolg heeft.

Na deze initiatieven die voor de verantwoordelijken niet het blijvende resultaat hadden dat ze wensten, gingen ze op zoek naar wat nu preventie in wezen was en wat daarvoor bepalend was. Ze kwamen uit bij de barman die volgens hen de centrale figuur is in een alcoholbeleid. Het is hij die mee bepaald hoeveel er gedronken wordt, wat er gedronken wordt en wat de heersende mentaliteit rond alcohol is. Op basis van die bevinding hebben ze een alcoholbeleid in vijf stappen ontwikkeld, waarin de vrijwilliger achter de bar een centrale rol speelt. De eerste stap was het informeren van de tappers en de vrijwilligers over alcoholgebruik en alcoholmisbruik. Het betrof vooral zuivere kennisoverdracht over alcohol, de gevolgen van alcohol op korte en op lange termijn op verschillende vlakken, werd heel positief ontvangen door de vrijwilligers.

Een tweede fase die voorzien was in het ontwikkelen van een alcoholbeleid, was een engagementsverklaring van de medewerkers. De bedoeling van deze fase was dat ook het eigen gedrag en gebruik van de vrijwilligers ter sprake zou komen. Het uitgangspunt van de verantwoordelijken was dat je niet iets kan doen aan het gebruik van anderen en het gebruik in het café in het algemeen zonder eerst je eigen gebruik te bekijken. Dit kaderde mee in die engagementsverklaring waaruit moest blijken of de tappers bereid waren al dan niet energie in het werken aan en het uitvoeren van een alcoholbeleid. Dit stuitte op nogal wat verzet vanuit de tappersgroep. Ze waren wel bereid energie te steken in het ontwikkelen van een alcoholbeleid naar anderen toe, maar niet om ook hun eigen gedrag en hun eigen manier van omgaan met alcohol ter sprake te stellen. Aangezien dit door de verantwoordelijken als een essentiële stap in het proces beschouwd werd, en aangezien die stap niet kon worden uitgevoerd, is het plan dan ook in deze fase blijven steken.

In het concept was na deze fase gepland om samen met de vrijwilligers nog drie stappen te doorlopen. In de planning was het werken rond signalen als volgende stap voorzien. Hierin zou aan bod gekomen zijn hoe je vroegtijdig kan zien met wie en waar er problemen dreigen. Een vierde stap was het omgaan met die signalen en alcoholmisbruik, hier zou vooral aandacht besteed worden aan gedrag en gedragsverandering aan de hand van rollenspelen. Als laatste fase wou men in nauwe samenspraak met de vrijwilligers een alcoholbeleid uitwerken, met daarin maatregelen in verband met alcohol zowel naar de cliënten toe ls naar zichzelf toe.

Rond illegale drugs werd niet gewerkt binnen het bovengeschetst kader, omdat dit niet echt als een probleem ervaren werd. Nochtans heeft het café een aantal maal af te rekenen gehad met dealers in de bar. Deze personen werden onmiddellijk apart genomen, en daaraan werd verboden dit nog te doen, met als sanctie uitsluiting uit het café. Er zijn ook een tijdlang geruchten geweest over druggebruik in het café, maar deze zijn nooit bevestigd vanuit de vrijwilligers, waaruit afgeleid werd dat het hier slechts om geruchten ging.

Vragen jongerencafé:
- Waarom denk je, is het alcoholbeleid hier mislukt? Aan welke factoren zou dit mislukken kunnen te wijten zijn? Welke elementen ontbraken om er een succesvol project van te maken?

-Welke elementen vond je waardevol in dit plan? Zou dit beleid in jouw jeugdhuis wel weken? Waarom/waarom niet?

-Wat zou jij aan dit plan veranderen vooraleer het in je eigen jeugdhuis te introduceren?

▪ Jeugdhuis 4

Het jeugdhuis is gelegen in een wijk aan de rand van een grote stad, omgeven door industrieterreinen, en op die manier sterk afgezonderd van de buitenwereld. De grootstedelijke problemen zoals illegale drugs bereiken de wijk echter wel, en dit zorgt voor problemen.
Het jeugdhuis is ontstaan vanuit de parochie en heeft die band tot op heden sterk bewaard. Niet zozeer de bezoekers dan wel de verantwoordelijken werken sterk vanuit die hoek. Het publiek van het jeugdhuis zijn kansarme jongeren uit de wijk, hoewel ernaar gestreefd wordt ook naar andere bewonerslagen met meer kansen toe te werken. Er wordt getracht zoveel mogelijk naar integratie toe te streven.
Zowel alcohol als illegale drugs zijn problematieken die in dit jeugdhuis aan bod komen. De illegale drugs die binnen dit jeugdhuis gebruikt worden, reiken veel verder dan soft drugs. Ook met hard drugs (vermoedelijk met heroïne en cocaïne) is in het verleden door een aantal jongeren geëxperimenteerd, en door een aantal langdurig gebruikt.
Om misbruik van zowel alcohol als illegale drugs tegen te gaan, zijn vanuit het jeugdhuis een aantal strikte regels daarrond opgebouwd.
Rond alcohol zijn er verschillende regels. Een eerste is dat bij regelmatig excessief gebruik, de persoon in kwestie hierop attent gemaakt wordt en een alcoholverbod van twee maanden wordt opgelegd. Houden ze zich hier niet aan dan mogen ze gedurende twee maanden het jeugdhuis niet meer binnen. Bij occasioneel excessief gebruik wordt ernaar getracht die jongeren niet met wagen of met brommer te laten vertrekken, maar een taxi te laten nemen. Wordt het overmatig gebruik van alcohol tijdig opgemerkt dan zorgt men ervoor de bezoeker in kwestie alleen nog niet alcoholhoudende drank aan te bieden.

Het alcoholgebruik van de jongeren wordt wel degelijk opgevolgd door de verantwoordelijken achter de bar. De bar van het jeugdhuis wordt in tegenstelling tot andere jeugdhui-

zen niet geleid door vrijwilligers maar door verantwoordelijken die vanuit de parochie in het jeugdhuis meewerken, en veelal een stuk ouder zijn dan de meeste jongeren. Dit zorgt er ondermeer voor dat de opvolging van het alcoholgebruik van de jongeren nauwlettend gebeurd. Via het werken met verantwoordelijken wordt ook het hanteren van de grenzen die gesteld worden aan alcohol- en illegale druggebruik consequent toegepast. De jongeren weten dit, weten dat de opgelegde sancties ook daadwerkelijk worden uitgevoerd en dat de grenzen streng worden gehanteerd. Daarom houden ze zich ook meestal aan de regels.

Rond illegale drugs worden even strenge regels gehanteerd. Gebruik binnen maar ook in de omgeving mag onder geen beding. Als er vermoedens zijn dat één van de leden gebruikt, wordt deze persoon individueel aangesproken. Als zij hun gebruik toegeven en hiermee ook willen stoppen, worden ze begeleid hetzij vanuit het jeugdhuis zelf, hetzij met professionele hulp, afhankelijk van de mate en de aard van het gebruik. indien ze niet bereid zijn met hun gebruik te stoppen, word hen de toegang tot het jeugdhuis ontzegd. Tevens wordt bij regelmatig gebruik van illegale drugs de ouders verwittigd. Nochtans is het één van de stelregels van het jeugdhuis de ouders niet te betrekken in wat er in en rond het jeugdhuis gebeurt. Regelmatig gebruik van illegale drugs is de enige uitzondering hierop.

Ook de wijkagent, waarmee vanuit het jeugdhuis goede contacten onderhouden wordt, wordt op de hoogte gesteld van het gebruik van de jongeren. Dit niet met de bedoeling om repressief op te treden tegen deze jongeren, maar om in samenspraak met de verantwoordelijken de jongeren beter te begeleiden. Deze begeleiding gebeurt vooral door informele gesprekken. Het is ook via deze informele gesprekken dat de heersende regels rond alcohol en drugs overgedragen worden. Daarnaast wordt ook soms gebruik gemaakt van materiaal van campagnes rond deze onderwerpen, om gebruik op die manier bespreekbaar te maken met de jongeren. Uitgangspunt hierbij is dat er naar de jongeren toe een signaal gegeven wordt dat het niet noodzakelijk is om alcohol centraal te stellen. Via het aanbieden van alternatieven zoals sport wordt getracht hen de mogelijkheid te laten zien om hun vrije tijd op een andere manier in te vullen.

vragen J 4:

- Wat vind je van de intensieve begeleiding die in dit jeugdhuis aan de leden gegeven wordt wat betreft illegaal druggebruik? Vind je dit soort hulpverlening van het jeugdhuis? Zou jij hetzelfde doen als je in jouw jeugdhuis met dezelfde individuele problematieken geconfronteerd zou worden?

- Zou je in dezelfde situatie ook enkel rond alcohol werken? Waarom/waarom niet?

■ Jeugdhuis 5

Na een aantal rijkswachtcontroles uitgevoerd in en rond het jeugdhuis, en waarbij een zeer groot aantal jongeren in het bezit bleken van cannabisprodukten confronteerde de rijkswacht de verantwoordelijken van het jeugdhuis met deze realiteit. Het jeugdhuis besliste om hierrond iets te ondernemen. Na een aantal gesprekken met de rijkswacht en een aantal vergaderingen binnen het jeugdhuis zelf, werd duidelijk dat het probleem dat tot dit drugmisbruik geleid had, vooral lag aan een gebrekkig functionerende raad van beheer en organisatorische problemen. Het gebrek aan communicatie en aan samenspraak zorgde ervoor dat vanuit het jeugdhuis geen eenvormige positie ten aanzien van illegale drugs werd ingenomen. Het bleek dat dit gebrek aan consensus en gemeenschappelijk ~~standpunt tegenover de problematiek ertoe geleid had dat het drugprobleem brede propor-~~ ties aannam. Het jeugdhuis kreeg op die manier een reputatie die niet gewenst werd.

Om aan deze reputatie iets te verhelpen, werd in samenwerking met rijkswacht, gemeente, het JAC en een preventiewerker een strategie uitgewerkt en uitgevoerd die ertoe moest leiden dat het jeugdhuis drugvrij werd. Alle activiteiten rond drugs werden gecentreerd op één week. Om tot een eenvormigheid en een zekere samenwerking rond het thema drugs te komen binnen het dagelijks bestuur en de raad van beheer, werd beslist eerst een info- en gespreksavond te doen met deze, nauw bij het jeugdhuis betrokken mensen. Op deze avond werd besproken wat de standpunten van het jeugdhuis zijn en hoe vanuit het jeugdhuis moet worden opgetreden tegen druggebruik.
Enkele dagen later werd een soortgelijke avond georganiseerd naar de leden en hun ouders toe. De bedoeling was ook hier verder te kijken dan de zuivere produktinformatie. Het jeugdhuis wou vooral ook op die avond hun standpunt en hun houding ten opzichte van drugs in en rond het jeugdhuis. Hoewel de opkomst van de ouders op die tweede avond eerder minimaal was, kon deze avond wel rekenen op een ruime belangstelling van de leden. De bijeenkomst voor de bestuursleden rond drugs werd door iedereen bijgewoond.

Naast deze info-avonden werd op vrijdagavond, de avond waarop in het jeugdhuis het grootste aantal mensen aanwezig is, een campagne gevoerd die het standpunt van het jeugdhuis ten aanzien van illegale drugs moet verduidelijken naar buiten toe. Deze campagne ging gepaard met affiches, strooifolders... Deze campagne werd gevoerd onder het motto van volgende slogans: "Het jeugdhuis is niet geboren, om er uw wiet te komen smoren." en "Drugs: there is no use, only abuse." Alle leden kregen tevens op voorhand een foldertje toegestuurd gericht aan hen en aan hun ouders waarin ook naar de ouders toe een verklaring gegeven werd over het waarom van die week rond drugs, het standpunt van het jeugdhuis daar tegenover en het programma met activiteiten die daarrond gedaan worden. Van de ouders werd ook hierop zeer weinig reactie ontvangen. Via de leden bleek dat de eerste reactie van de meeste ouders angst was.

Als afsluiting van de actieweek rond drugs werd gekozen voor een film rond illegale drugs, om de week op een ontspannende manier af te ronden.

De reacties van de leden op deze campagne was nogal uiteenlopend. Een deel van de leden hebben positief gereageerd (niet alleen de niet gebruikers), een ander deel hebben wel negatieve reacties geuit over het initiatief, maar zijn wel blijven komen naar het jeugdhuis.

vragen JH 5:

- Deze actie is heel erg naar buiten gericht? Zou jij een actie rond drugs ook op een dergelijke manier aanpakken, of zou je het eerder zoals de vorige jeugdhuizen aanpakken, meer intern? Wat vind je van een combinatie van zowel de jongeren zelf aanpakken, en een campagne naar buiten gericht. Wat is het effect van een op externen gerichte campagne, denk je? Wat bereik je met een meer interne aanpak? Waarom geniet een bepaalde aanpak jou voorkeur?

Deze jeugdhuizen en het jongerencafé hebben elk een duidelijk verschillende aanpak ten aanzien van alcohol en drugs. Toch zijn er ook een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Kies één praktijkvoorbeeld uit en bespreek waarom dit beleid wel/niet in jou jeugdhuis zou passen, en welke elementen wel/niet zouden passen? Welke van de zes verschillende aanpakken ligt je het meest? Welke zou het best passen in jouw jeugdhuis? Wat zou er toch nog anders moeten en waarom?

2. Eigen gebruik en het gebruik van anderen. Waar leg je de grens en hoe hou je die in stand: het barreglement

In dit deel zullen tips, richtlijnen, aanbevelingen gemaakt worden die kunnen helpen bij het opstellen van een barreglement. Een eerste belangrijk punt daarbij is dat barreglement in de zeer ruime betekenis moet worden opgevat. Niet enkel wat in de onmiddellijke omgeving van de toog gebeurt valt hieronder. Het hele bargebeuren, en jeugdhuisgebeuren dat zich in de bar afspeelt, is onderhevig aan dit barreglement. Omdat de bar de centrale plaats is in een jeugdhuis, wordt deze plaats als het uitgangspunt gekozen om een werking rond alcohol en/of illegale drugs te starten.

■ Algemeen

▸ Duidelijke afspraken

Grenzen stellen houdt in dat iedereen weet vanaf welk punt, en vanaf welke situatie er moet worden ingegrepen en hoe wordt ingegrepen (krijgt de persoon in kwestie enkel een vermaning, wordt de persoon de toegang voor de verdere avond ontzegd,...) Belangrijk hierbij is dat je de eigen opvattingen weliswaar niet aan de kant zet, maar wel versoepeld. Iedereen heeft immers zijn eigen, persoonlijke meningen. Een combinatie hiervan of een gemeenschappelijk standpunt vereist enige aanpassing en soepelheid van alle, daarbij betrokken partijen. De bedoeling is om met alle verschillende meningen en invalshoeken tot één consensus te komen.

▸ Consequent zijn

Belangrijk is dat iedereen zich aan de gestelde grenzen houdt. De verantwoordelijken en tappers moeten consequent dezelfde lijn trekken, zodat ook de leden weten waar ze aan toe zijn, en welk gedrag getolereerd wordt en welk niet. Dit betekent niet alleen dat in gelijkaardige situaties op eenzelfde manier dient gereageerd te worden, maar ook dat de reactie niet verschilt naargelang de personen die erin betrokken zijn. Het is inderdaad moeilijker om te reageren op misbruik van een regelmatige bezoeker van het jeugdhuis, die ook nog tot je eigen kennissenkring behoort, dan op iemand die onbekend is in het jeugdhuis. Toch is het niet aangewezen met voorkeursbehandelingen te werken.Nna verloop van tijd betekenen de gestelde grenzen niets meer omdat er meer uitzonderingen dan regel zijn. Op die manier voelt ook niemand zich geroepen zich aan de regels te houden, er wordt voor hen toch wel een uitzondering gemaakt.

▸ Openheid

Ook duidelijk stellen waarom je een bepaalde situatie niet wenst in het jeugdhuis is aangewezen, op die manier vermijd je dat de leden van het jeugdhuis de nieuwe regels niet begrijpen en er zich als gevolg extra tegen verzetten. Als ze de achterliggende motivatie kennen voor een bepaalde opvatting, sanctie,... zal de weerstand minder groot zijn. Je geeft hen ten eerste een stuk erkenning als volwaardig gesprekspartner, en ten tweede betrek je hen in de goede gang van zaken van het jeugdhuis, geef je hen ook verantwoordelijkheid. De bezoekers worden op die manier ook meer betrokken bij het jeugdhuis. Door die openheid na te streven, kan je bovendien ook bereiken dat er uiteindelijk een verschuiving plaatsvindt van reageren op misbruik, naar preventie. Het uiteindelijk doel is dat je niet meer moet reageren op misbruik, maar dat de bezoekers van het jeugdhuis zelf weten wat kan en niet kan en zich daar ook aan houden. Dit kan je enkel bereiken door open te zijn over het druggebruik in het jeugdhuis.

▸ Formeel of informeel

Hoe je de nieuwe afspraken in verband met alcohol en illegale drugs aanbrengt, hangt af van de traditie die een jeugdhuis daarrond kent. Toch is het aangewezen met enige omzichtigheid om te springen met groots opgezette, formele campagnes. Hiermee kan je wel een groot aantal mensen op zeer korte tijd een standpunt duidelijk maken, maar dit heeft weinig blijvend effect. Door het creëren van een open en vertrouwelijke sfeer waarin gesproken wordt over het waarom van een bepaalde regel, zal veel meer blijvend effect optreden. Ook een mechanisme van sociale controle zal hierdoor op gang komen.

▸ Respect

Het is belangrijk om als jeugdhuis geen be- en veroordelende standpunten in te nemen ten aanzien van leden die er in verband met alcohol en illegale drugs andere opvattingen op na houden. Vooral ten aanzien van illegale drugs is dit niet veroordelen belangrijk. Een moraliserende of veroordelende houding tegenover gebruikers heeft enkel als effect dat je niet meer aanvaard wordt als gesprekspartner, en er bijgevolg ook niet voldoende vertrouwen en respect zal groeien om de regels vanuit het jeugdhuis te respecteren. Een sfeer van vijandigheid wordt gecreëerd, en uiteraard kan dat niet de bedoeling zijn. Het spreekt voor zich dat je je eigen mening ook niet hoeft te verloochenen. Je kan gerust duidelijk maken wat jouw mening over alcohol en illegale drugs is. Probeer hierbij echter geen waarde-oordelen te vellen.

▪ Grenzen stellen en regels maken

Het jeugdwerk, en zeker ook de jeugdhuizen, is een sector met eigen tradities en gewoontes. Aangezien jeugdhuizen zich volledig in de vrije tijdssector situeert, verloopt alles minder gestructureerd. Het informele heeft duidelijk voorrang op het formele en gestructureerde, en terecht. Heel veel jeugdhuizen werken enkel met vrijwilligers, soms met één beroepskracht. Van deze vrijwilligers kan en mag je zelfs niet verwachten dat zij hun engagement binnen het jeugdhuis op eenzelfde gestructureerde manier vertalen als beroepskrachten.

▸Je eigen grenzen

Vooraleer je een drug- en alcoholbeleid kan invoeren in het jeugdhuis, is het belangrijk om eerst zich bewust te zijn van de eigen opvattingen over alcohol en drugs. Kennis van de eigen opvattingen is noodzakelijk omdat de grens tussen gebruik en misbruik op zeer subjectieve criteria gebaseerd is, en niet zoals wel eens gedacht is op een empirisch meetbaar gegeven. Iemand die zelf veel alcohol gebruikt, zal het waarschijnlijk minder gevaarlijk vinden dat de leden van zijn jeugdhuis geregeld eens doorzakken en daarbij nogal wat alcohol verbruiken dan iemand die zelden of nooit drinkt, en met dezelfde situatie geconfronteerd wordt. Een ouder die nog nooit in aanraking geweest is met illegale drugs en er eigenlijk ook niets van weet, zal waarschijnlijk heftig reageren als die ontdekt dat één van de kinderen af en toe een joint rookt, maar totaal geen probleem zien in het eigen dagelijks gebruik van een slaappilletje. De eigen opvattingen en gedragingen bepalen dus in grote mate welk gedrag als gevaarlijk of als misbruik beschouwd kan worden en welk niet.

Daarom is het belangrijk om te weten welke houding je zelf aanneemt tegenover alcohol en drugs, en welke opvattingen jij hanteert naar de jongeren toe. Daarnaast is het ook belangrijk dat je elkaars waarden en normen hierrond een beetje kent. Een maatregel die je neemt als verantwoordelijke vanuit je eigen normenpatroon kan bij de jongeren heel irreëel overkomen omdat die regel naar hun normen absurd streng is. Ook het omgekeerde is mogelijk.

Volgende oefening kan helpen om zich meer bewust te worden van die eigen waarden en normen. U vindt verschillende situatieschetsen waarbij alle personen die erin voorkomen op één of andere manier drugs gebruiken of ermee in aanraking komen. De bedoeling is de onderstaande situaties te rangschikken van 1 tot 7. Eén is dan de situatie waarin de persoon die volgens jou het minst gevaarlijk gedrag vertoont. Zeven is de situatie waarin het gedrag beschreven wordt dat u het gevaarlijkst vindt. Dit rangschikken gebeurt individueel.

Jan is onlangs samen met twee vrienden een café begonnen. Hij is dus regelmatig zeer laat in zijn zaak te vinden. In het café vormen zich langzaam een paar kleine kernen met vaste klanten, die hem soms wel eens een glas aanbieden. Meestal drinkt hij 's middags met een aantal een tweetal pintjes. 's Avonds rond 9 uur komen de vaste avondklanten. Op rustige avonden drinkt hij meestal om het uur een pintje mee. Op drukkere avonden kan dit oplopen tot twee pintjes per uur. Het café wordt meestal gesloten om 2 uur. Hijzelf voelt zich hier goed bij.

Lieve rookt 20 sigaretten per dag. Zij rookt om zich te ontspannen. Zij kent de gezondheidsrisico's die aan het roken verbonden zijn, maar zij vindt dat iedereen van iets dood moet gaan.

Frank rookt marihuana met zijn vrienden. Af en toe koopt hij een hoeveelheid, maar hij verkoopt ze niet door. Tijdens de weekends heeft hij een extra job als nachtwaker in een bedrijf, en om de tijd te doden rookt hij wel eens een joint.

Michel is een schuchtere jongen. Vooral op feestjes heeft hij het bijzonder moeilijk om uit de hoek te komen. Maar de laatste tijd ging het veel beter. Hij heeft ontdekt dat alles veel gemakkelijker gaat als hij vooraf in het jeugdhuis een aantal pintjes snel na elkaar opdrinkt. Als hij daarna naar de fuif gaat voelt hij zich stukken beter.

Pol is een vlotte kerel. Hij praat gemakkelijk en is door iedereen graag gezien. Hij rookt soms marihuana, en heeft ook ooit al eens met LSD en cocaïne geëxperimenteerd. Hij beweert dat hij de zaak onder controle heeft.

Kristien is geslaagd voor haar examens en dit heeft ze met een paar goede vrienden gevierd. Het werd een lange avond en nacht, met veel plezier, en veel, misschien wel te veel alcohol. Ze herinnert zich niet al te veel meer van de laatste uren en helemaal niet meer hoe ze thuis is geraakt.

Koen had het de laatste weken zeer druk op het werk, en moest geregeld tot 's avonds laat overwerken. Dit zorgde voor spanningen met zijn vriendin met wie hij samenwoont. De stress van het werk en de huiselijke spanningen maakten dat hij zeer moeilijk slaap kon vatten. In die periode nam hij elke dag een slaappilletje. De laatste tijd is het op het werk en ook thuis weer rustiger, maar de slaappillen neemt hij nog steeds.

Als alle situaties gerangschikt zijn, kan je de verschillende scores in kleine groepjes bespreken. Mogelijke aandachtspunten:

- *Liggen de keuzes gelijk of niet, en rond welke situaties zijn de meningen verdeeld?*
- *Op basis van welke argumenten zijn de beoordelingen verschillend?*
- *Zijn er situaties waarover iedereen het eens is, en op basis van welke argumenten?*
- *Welke argumenten ervaar je als verrassend, of merkwaardig en waarom?*
- *Waarom wordt de ene situatie als heel gevaarlijk beschouwd en de andere als minder gevaarlijk? Zou een mogelijke oorzaak kunnen zijn dat wat jij als minst gevaarlijk beschouwt ook het sterkst aanleunt bij je eigen gedrag?*

De bedoeling is niet zozeer om in ja of nee discussies over de meest/minst gevaarlijke situatie te hervallen maar wel dat gevaarlijk-niet gevaarlijk druggebruik ook deels subjectief bepaald en ervaren wordt, en dat wat als probleemsituatie beschouwd wordt deels van die ervaring afhankelijk is. Pas als men zich hiervan bewust is, kan een ingang gevormd worden naar een meer objectievere beoordeling van een situatie.

➤ De gemeenschappelijke grens vanuit het jeugdhuis

Als de eigen grenzen en de eigen opvattingen duidelijk zijn geworden, is het noodzakelijk een gemeenschappelijke grens te zoeken vanuit het jeugdhuis. belangrijkste aandachtspunten hierbij zijn de volgende:
Probeer niet in je eentje een aantal grenzen te ontwikkkelen die jou zeer relevant en aanvaardbaar zijn, maar waarvan je weet dat de tappers ze onredelijk vinden. Het gevolg daarvan is dat die mooi opgestelde regels door niemand worden uitgevoerd. Probeer dus de grenzen die je stelt aan gebruik binnen het jeugdhuis zodanig te maken dat ze voor iedereen aanvaardbaar zijn.
Zorg ervoor dat je die grenzen expliciet stelt, zodat iedereen ze kent. Ga er niet zomaar vanuit dat iedereen wel weet dat in het jeugdhuis geen joint gerookt mag worden of dat dat alle vrijwilligers wel weten dat ze op gebruik van illegale drugs in het jeugdhuis moeten reageren.

Met de informatie en de analyses uit vorige fasen over de actuele situatie en problemen in het jeugdhuis, en de doelstellingen van het jeugdhuis rond alcohol en illegale drugs specifiek, maar ook de algemenere doelstellingen naar de leden toe, is al een stevige basis gelegd om een barreglement uit te werken, waarin rond alcohol en illegale drugs standpunten worden ingenomen, afgestemd op dat specifiek jeugdhuis.

Dit zoeken naar een gemeenschappelijke grens is dus al deels gebeurt bij het bepalen van de doelstellingen van het jeugdhuis in verband met alcohol en andere drugs. Het kan nuttig zijn de doelstellingen die reeds bepaalt zijn te toetsen aan de bevindingen rond het bewustworden van eigen grenzen Rekening houdend met de resultaten en bevindingen uit vorige situatie, kan je aan de hand van volgende situatie tot een standpunt vanuit het jeugdhuis trachten te komen.

Situatie 1

Je weet dat een aantal leden van de vrijwilligersploeg en van de tappersploeg marihuana gebruiken. Ze gebruiken echter nooit binnen in het jeugdhuis omdat ze het jeugdhuis niet in opspraak willen brengen. Een aantal andere leden van de vrijwilligersploeg zijn hiermee niet akkoord en hebben je dit laten weten. De uiteindelijke beslissing laten ze aan de hoofdverantwoordelijke over.

Hoe zou je hierop als verantwoordlijke reageren?

Wat zou je doen moest je die tappers al eens betrapt hebben op roken binnenshuis?

Wat zou je doen als ze geen illegale drugs gebruikten, maar heel zwaar alcohol drinken als ze in het jeugdhuis zijn?

Situatie 2

Je merkt dat een aantal regelmatige bezoekers van het jeugdhuis nogal veel contact hebben met een nieuwe bezoeker van het jeugdhuis, die bekend staat als dealer. Als die nieuwe binnenkomt, zwermen er plots een aantal mensen rond en gaan vervolgens naar buiten. Je vermoedt dat er op die moment gedeald wordt?

Spreek je iemand aan in dit geval? Wie spreek je in dit geval aan: de dealer of de leden van het jeugdhuis?

Wat zou je doen als het allemaal mensen zijn die je niet kent? Zou je dan reageren? Hoe ?

Situatie 3

Een bezoeker van het jeugdhuis is duidelijk zwaar onder invloed van alcohol. Hij wordt verbaal zeer agressief, en breekt een aantal glazen. De andere bezoekers reageren zeer afkeurend.

Wat doe je? Laat je dit gebeuren of reageer je hierop?

Hoe zou je reageren als het een meisje is die duidelijk teveel gedronken en anderen lastig valt?

Wat doe je als die persoon nog met de wagen of brommer naar huis wil rijden?

Wat zou je doen als de andere bezoekers niet afkeurend zouden reageren?

Wat zou je doen met iemand die duidelijk reeds zeer veel gedronken heeft, op een regelmatige maar toch snelle blijft doordrinken, maar niemand lastig valt, niets misdoet en stil in een hoek of aan de toog blijft zitten? Wat als die persoon nog met de wagen of met de brommer naar huis wil rijden?

Wat als een bezoeker onder invloed nog met de fiets naar huis wil?

Situatie 4

■ **Grenzen en regels kenbaar maken** afwerken voor 15 oktober

■ **Grenzen en regels toepassen** afwerken voor 15 oktober

3. Training tappers en produktinformatie

De hoofdverantwoordelijke is misschien de motor achter een drugbeleid, de tappers en vrijwilligers zijn de uiteindelijke dragers ervan, en moeten dus niet alleen weten welke afspraken gemaakt zijn, ze moeten ook bereid zijn er zich aan te houden en de afspraken uit te voeren. Dit kan je best zoals reeds vermeld is door een barbeleid te ontwikkelen in samenspraak met de tappers.

Maar, de bereidheid om de afspraken na te leven alleen is niet voldoende. Sociale en verbale vaardigheden zijn eveneens noodzakelijk, samen met een voldoende kennis en inzicht in de signalen die kunnen wijzen op drugmisbruik. Tappers hebben een grote verantwoordelijkheid in het goed draaien van een jeugdhuis. Hierna staan een aantal elementen die hen daarbij kunnen helpen.

☞ Probleemstelling

Er zijn heel veel soorten drugs op de markt, gaande van heroïne tot alcohol, en van XTC tot koffie. (Een overzicht van de verschillende soorten drugs vind je in bijlage, met de belangrijkste effecten op korte en op lange termijn).

Jeugdhuizen worden doorgaans niet met problemen rond al deze drugs geconfronteerd. De meest voorkomende problemen betreffen alcohol en soft drugs. Hard drugs worden weinig gebruikt door jeugdhuisbezoekers. Met de term soft drugs wordt verwezen naar cannabisprodukten, die tot de hallucinogene of bewustzijnsveranderende middelen behoren. Als er illegale drugs gebruikt worden, zijn dit meestal hasj of marihuana (shit of weed). Gebruik van andere middelen in jeugdhuizen komt weinig voor, of als het gebeurt zeer verdoken zodat er weinig zicht is op de omvang van die problematiek.

Het is dan ook belangrijk dat tappers, die tenslotte diegenen zijn die het meest rechtstreeks contact hebben met de bezoekers, en die dus ook het snelst misbruiken kunnen ontdekken en erop reageren, voldoende bagage hebben om dit adequaat te doen. Op zich zijn zij het best geschikt om onmiddellijk tussenbeide te komen bij misbruik, al naargelang de heersende regels in het jeugdhuis.

Toch is het niet zo eenvoudig als het wel lijkt, want hoe weet je wanneer iemand te veel gedronken heeft, en hoe kom je in dat geval het best tussenbeide? Wat moet je zeggen en doen als je vermoedt dat iemand een joint rookt in het café? Hoe vermijd je dat iemand

duidelijk onder invloed, hetzij van alcohol, hetzij van andere drugs toch nog in zijn wagen stapt? Wat te doen als een bezoeker die onder invloed is de anderen lastig valt?

Soms lijkt het de gemakkelijkste oplossing te zijn om te doen alsof je niets gezien hebt. Uit schrik om de verkeerde dingen te zeggen, uitgejouwd of niet au serieus genomen te worden door de bezoekers die dikwijls bekenden of zelfs vrienden zijn. Dit is echter niet de juiste reactie, noch voor de klant, noch voor de tapper in kwestie. Als tapper loop je dan het risico dat de situatie volledig uit de hand loopt, de bezoeker die steeds meer drinkt, en na verloop van tijd niet meer aanspreekbaar is, of niet meer in staat om op eigen kracht naar huis te gaan. Ook de bezoeker van het jeugdhuis doe je geen plezier door hem te ontzien de avond zelf en hem steeds bij te schenken, de kater is de dag erna des te groter.

Hetzelfde geldt voor het gebruik van illegale drugs. Als je het gebruik ervan oogluikend toelaat, loop je het risico dat het jeugdhuis binnen onafzienbare tijd de reputatie krijgt van 'gemakkelijk' te zijn, en soepel in het toepassen van de regels en ga je meer illegale druggebruikers over de vloer krijgen dan je eigenlijk zelf wil. Het wordt dan moeilijker om op te treden, gezien het grotere aantal gebruikers, en het precedent dat gecreëerd werd. Niet optreden kan niet, aangezien je dan wettelijk niet in orde bent en het jeugdhuis door niet op te treden in ernstige moeilijkheden kan komen. Het ter beschikking stellen van lokalen voor illegale druggebruikers is immers ook strafbaar, waarbij geen onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende soorten drugs. Het oogluikend toestaan van het gebruik van cannabisprodukten is volgens de letter van de wet een even zware overtreding als het toestaan van heroïnegebruik in het jeugdhuis.
De aanwezigheid van illegale druggebruikers heeft eveneens gevolgen voor de heersende sfeer in het jeugdhuis, en ook voor de opkomst van andere jongeren die niet gebruiken en als gevolg van de aanwezigheid van gebruikers liever wegblijven.

Het is duidelijk dat door niet te reageren de problemen steeds sterker worden. Snel ingrijpen of beter nog het voorkomen van problemen met mensen die teveel gedronken hebben, is daarom aangewezen. Tappers vervullen hierin een belangrijke rol. De hoofdverantwoordelijke is niet continu aanwezig in de bar, en heeft ook niet de taak om telkens tussenbeide te komen bij kleine conflictjes of overtredingen van het barreglement. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de tappers. Nog beter zou uiteraard zijn dat het niet tot dergelijke conflicten komt. Ook in het voorkomen dat klanten dronken in de bar zitten, speelt de tapper een belangrijke rol.Belangrijk hierbij is dat de tappers inzien dat dronken klanten systematisch aan de deur zetten geen oplossing biedt op termijn en dat er ook nog andere mogelijkheden bestaan om op conflictsituaties ten gevolge van alcohol- en druggebruik te reageren.

☞ Wat eraan doen?

Hierna volgen een aantal elementen die hen daarbij kunnen helpen. Concrete tips op vlak van effecten en herkennen van gedrag dat het gevolg kan zijn van gebruik, herkennen van problemen, aanpakken van problemen, zowel verbaal als organisatorisch, alertheid en inzicht met betrekking tot het bargebeuren.

Om hieraan tegemoet te komen, wordt eerst een deel produktinformatie gegeven over de drugs die het frequentst gebruikt worden in jeugdhuizen. Alcohol en soft drugs zijn de belangrijkste. Ook de effecten van deze produkten worden behandeld. Deze produktinformatie wordt naar de tappers toe gegeven als ondersteuning bij het herkennen van gebruik.

Daarna volgt een deel rond het opmerken van gebruik. De reeds vernoemde effecten van de drugs kunnen hiervoor een indicatie zijn, en worden in dit deel aangevuld met fysieke en gedragskenmerken die een aanwijzing voor misbruik kunnen zijn.
In een laatste deel naar de tappers toe, wordt het reageren op probleemgedrag of overmatig gebruik behandeld. Hoe kan je iemand aanzetten tot minder gebruik, hoe verbied je het gebruik van illegale middelen zonder nodeloos in een conflictsituatie terecht te komen.

Deze elementen alleen zijn niet voldoende. Het belangrijkste is dat alle tappers dezelfde normen hanteren, en het opgestelde barreglement op een eenvormige manier uitvoeren. Om dat te bereiken is het noodzakelijk dat de tappers zich terug kunnen vinden in de normen die gehanteerd worden in bovenvermeld barreglement. Dit wil niet zeggen dat het barreglement hun eigen normen en opvattingen dient te evenaren. Wel moeten de tappers bereid zijn de gemeenschappelijke norm als algemeen geldend te aanvaarden en ook consequent toe te passen gedurende hun tapbeurt in het jeugdhuis.

1. Produktinformatie en effecten van de meest voorkomende drugs in jeugdhuizen.

Over cannabisprodukten en alcohol zijn verschillende informatiepakketten, video's, lectuur en dossiers uitgebracht. Ik beperk mij hier dan ook tot het vermelden van een lijst van bruikbaar audio-visueel materiaal en lectuur rond deze onderwerpen. Alle materiaal is via de VAD verkrijgbaar. Produktinformatie is enkel nuttig als het een deel is van een beleid. Op zichzelf zonder er verder rond te werken is produktinformatie vrij zinloos. Ook produktinformatie tonen aan de leden van het jeugdhuis bij wijze van preventie heeft weinig waarde.

AUDIO-VISUEEL MATERIAAL

VAD: Hasj, wat is dat eigenlijk: te gebruiken, info over wat hasj is, waar het vandaan komt, wat het doet (op korte en op lange termijn) en hoe je gebruik kan herkennen. Produktinformatie zonder saai te zijn. (26 min.)
(produktie: CAD Assen, Alkmaar en Amsterdam, 1987)

Een pot nat: Video met dia's over alle verschillende drugs,zowel illegale als legale, goede informatie, nogal statisch qua beeld, nogal Nederlandse visie op bepaalde produkten. (20 min.)
(produktie: Rijksuniversiteit Limburg i.s.m. CAD Limburg)

Het kan ook zonder: rond alcohol, min of meer bruikbaar voor produktinformatie, wel afgestemd op een jong publiek, sommige overbodige stukken. Juiste informatie in een vrij aantrekkelijke aankleding. (20 min.)
(produktie: Dienst sociale geneeskunde Rijksuniversiteit Gent, 1989)

dia-reeks (NIAD): reeks dia's met afbeeldingen van verschillende produkten en een handleiding en begeleidende tekst bij elke dia

CGGZ Oostende: Alleen jij bent jij: video bestaande uit verschillende dia's over het feit dat jongeren in alle omstandigheden zelf kunnen kiezen en zelf hun gedrag kunnen bepalen, ook over of ze al dan niet illegale drugs gebruiken of alcohol drinken. Weinig bruikbaar om produktinformatie te geven. (10 min.) eventueel te gebruiken in aanvulling met de kennistest
(produktie: CAD Hasselt + VKM Hasselt, 1986)

Uitvinders - belevenissen met hasj en coke: getuigenissen van gebruikers over de subjectieve effecten van hasj en coke en ervaringen bij gebruik. Zowel voor- als nadelen komen aan bod. Is interessant, vooral als aanvulling op zuivere produktinformatie. (25 min.) kan aangevuld worden met de kennistest.
(produktie: NIAD, 1989)

Op je gezondheid: animatiefilm over de werking en het waarom van alcoholgebruik, vrij oud filmpje, op het einde nogal moraliserend, voor de rest vrij juiste informatie. (12 min.)
(nederlandse herbewerking van de produktie uit 1956 van de WHO, 1982)

LITERATUUR EN INFORMATIEPAKKETTEN

- Achtergrondinformatie drugs, VAD uitgave nr. 4 (werkgroep onderwijs)

-Achtergrondinformatie alcohol, VAD uitgave nr. 3 (werkgroep onderwijs)

In de bibliotheek van de VAD zijn nog meer gespecialiseerde werken rond alcohol en andere drugs te vinden. De bovenstaande werken geven een bruikbaar overzicht over oorsprong en samenstelling, en over de effecten op korte en lange termijn zijn een bundeling van verschillende werken.

KENNISTEST

Als aanvullende informatie bij de video of bij de informatiemappen, kan je nog de kennistest gebruiken. Hieronder staan tien stellingen rond alcohol en illegale drugs. Duid aan met welke stellingen je akkoord gaat of waarvan je denkt dat ze juist zijn met +. Die stellingen waarmee je niet akkoord gaat of waarvan je denkt dat ze niet juist zijn duid je aan met -. Indien je geen mening hebt of het antwoord niet weet , zet je een ? De juiste antwoorden zitten in bijlage.

1. Een pils bevat evenveel alcohol als een whisky.
2. Alle mensen zijn druggebruikers.
3. Aan jenever raak je sneller verslaafd dan aan bier.
4. Wanneer je het koud hebt, en dan alcohol drinkt, stijgt je lichaamstemperatuur.
5. Zwarte koffie na teveel alcohol helpt te ontnuchteren.
6. De meeste jongeren die ooit illegale drugs gebruikten, kregen die aangeboden door vrienden of bekenden.
7. Koffie, alcohol en sigaretten zijn alle drie opwekkende middelen.
8. Iemand die met een kleine hoeveelheid marihuana wordt opgepakt, is strafbaar.
9. Het gebruik van marihuana leidt onvermijdelijk tot zwaardere drugs zoals heroïne en cocaïne.
10. Als je met een illegaal drugprobleem bij een arts gaat, is hij verplicht dit aan de politie te melden.

2. Hoe druggebruik herkennen: signalen die hierop kunnen wijzen

Het herkennen van alcohol- en drugmisbruik door tappers is belangrijk om tijdig te kunnen ingrijpen, in de geest van het uitgewerkte barbeleid. Herkennen om de gebruikers naar willekeur buiten te zetten is dus niet de bedoeling.
Omdat het gebruik van alcohol en het gebruik van soft drugs nogal verschillende effecten, manieren van gebruik en kenmerken die op gebruik kunnen wijzen hebben, worden ze hier ook apart behandeld.

ALCOHOL

Dronken mensen herken je van ver, ze verliezen hun evenwicht, lallen, ruiken naar drank, vallen tegen mensen aan, op de grond, tegen deuren,... Maar, als de bezoekers zich in deze toestand bevinden is het eigenlijk al te laat. De bedoeling is te voorkomen dat uw bezoekers zodanig onder invloed raken dat ze de volgende dag niet meer weten wat er nu juist allemaal gebeurt is gisteren. Dit is iets minder eenvoudig. Hoe merk je stevig gebruik op vooraleer het excessief gebruik wordt? Op welk punt kan je beter suggereren een niet alcoholische drank te gebruiken in plaats van nog een pintje?

Hierop een eenduidig antwoord geven is niet mogelijk. Hoewel iedereen na vijf identieke drankjes weliswaar dezelfde hoeveelheid alcohol in zijn bloed krijgt, kunnen de reacties van het lichaam en de uiterlijke kenmerken van alcoholgebruik sterk verschillen naargelang de persoon die de alcohol verbruikt heeft. Dit heeft ondermeer te maken met de snelheid waarmee alcohol in het bloed wordt opgenomen. De verschillende factoren die deze opnamesnelheid beïnvloeden zijn de volgende:

- de sterkte van het drankje: bij een hogere concentratie alcohol in het drankje, wordt dit sneller opgenomen in het bloed
- de snelheid waarmee de alcohol gedronken wordt: aangezien de lever maar een beperkte hoeveelheid alcohol per uur kan verwerken, stijgt het alcoholgehalte in het bloed als je sneller drinkt.
- voedsel in de maag: het voedsel zorgt ervoor dat de alcohol trager wordt opgenomen in het bloed. Je krijgt dus wel dezelfde hoeveelheid alcohol te verwerken als je gegeten hebt, maar meer gespreid
- omvang, lengte en gewicht: alcohol dringt weinig door in de spieren en vooral niet in de vetweefsels, dus hoe meer vetweefsels er aanwezig zijn, hoe kleiner de lichaamsoppervlakte wordt waarbinnen de alcohol verspreid wordt en hoe hoger de concentratie van alcohol in het bloed bijgevolg is.
- geslacht van de persoon: aangezien vrouwen procentueel gezien meer vetweefsels hebben dan mannen, zal bij hen het alcoholgehalte in het bloed hoger liggen
- gebruik van medicijnen of illegale drugs: de combinatie van medicijnen met alcohol kan elkaars effect versterken, of afzwakken. Vooral de combinatie van alcohol met slaapmiddelen, kalmerende middelen, pijnstillers, middelen tegen

allergie, eetlustremmers, middelen tegen hoge bloeddruk en hoestmiddelen met codeïne kan gevaarlijk zijn. Ook de combinatie van alcohol met illegale drugs kan onaangename gevolgen hebben. De combinatie alcohol en cannabis kan leiden tot braken.
- letsels in de maag of ziektetoestand van het spijsverteringsstelsel

Deze elementen spelen in op de mate waarin de klant dronkenschap of alcoholgebruik vertoond, en dus ook op de mate waarin je als tapper een juiste beoordeling kan geven over het alcoholgebruik van anderen.

Een ander element dat beïnvloedt in welke mate je alcoholgebruik kan waarnemen is de tolerantie die zware drinkers hebben opgebouwd ten aanzien van alcohol. Door een regelmatig en groot alcoholverbruik, vertonen zij minder snel tekenen van dronkenschap, of uiten die tekens zich veel subtieler. Dit wil echter niet zeggen dat zij de effecten van alcohol niet ondergaan.

In bijlage zijn signalen opgenomen die op overmatig alcoholgebruik kunnen wijzen. naargelang de problematiek waarmee je in jouw jeugdhuis geconfronteerd wordt, kan je kiezen tussen twee reeksen effecten. De eerste reeks behandelt de effecten van alcohol op mensen die geen gewoontedrinkers zijn, en sporadisch overmatig alcohol gebruiken. Een tweede reeks signalen, hebben betrekking op mensen die op zeer regelmatige basis zwaar drinken. Op deze mensen heeeft alcohol nog weinig uiterlijk effect. Er zijn wel een aantal andere signalen waarmee je dit soort gebruik kan herkennen.

De in bijlage beschreven gevolgen van alcoholgebruik zijn niet alomvattend. We hebben enkel de gedragsveranderingen behandeld omdat het juist die veranderingen zijn die je als tapper kan opmerken. Een effect van alcohol zoals vb. een gevoel van zorgeloosheid wordt subjectief beleefd en kan je dus als tapper niet opmerken. Bij het inschatten van zowel zwaar regelmatig gebruik, als eenmalig regelmatig gebruik dient rekening gehouden te worden met voorvernoemde factoren die de opnamesnelheid van alcohol beïnvloeden.

Opdracht: Som zelf die gedragsveranderingen op waaraan je kan merken dat een persoon teveel gedronken heeft. Een aantal algemene kenmerken zal iedereen wel kennen. Stop echter niet daar, maar probeer zoveel mogelijk concrete gedragingen die niet meer naar behoren kunnen worden uitgevoerd en situaties waarin personen die teveel gedronken hebben niet meer zo goed functioneren te zoeken. (ev. laten vallen wegens te lang)

ILLEGALE DRUGS

Zoals reeds vermeld situeren de meeste problemen met illegale drugs in jeugdhuizen zich rond soft-drugs. Het gebruik binnen in het jeugdhuis van cannabisprodukten is gemakkelijk te herkennen aan de sterke kruidige en doordringende geur die vrijkomt bij het roken van een joint. Een joint is een gerolde sigaret met meestal achteraan een filtertje, gemaakt uit opgerold, dun karton. Treinkaartjes of sigaretteblaadjes voor roltabak en andere stukjes karton die niet te dik zijn, worden daarvoor gebruikt.

Het herkennen van de effecten van gebruik is iets moeilijker. De effecten en vooral de uiterlijke vertaling van die effecten verschillen nogal eens van persoon tot persoon. Hierna zijn een aantal typische gedragingen en uiterlijke kenmerken vermeld waaraan je een persoon onder invloed van cannabisprodukten kan herkennen. Het opmerken van één of meerdere van deze kenmerken wil echter nog niet zeggen dat de persoon in kwestie onder invloed is. Het zijn slechts aanwijzingen, globale indicaties die eerder algemeen zijn en ook bij niet gebruikers aanwezig kunnen zijn.

Een ontspannen en vriendschappelijke houding tegenover anderen, halfweg een zin plots vergeten wat men juist aan het vertellen was, gevoel van totale ontspanning bij de gebruiker wat zich kan uiten in een tevreden en serene blik, soms lach- en giechelbuien zonder aanwijsbare reden, plotse hongeraanvallen gepaard met daaropvolgende vreetkicks, dorst wat zich kan uiten in plots veel drinken (meestal geen alcohol), rode ogen, wazige blik... Deze uiterlijke kenmerken die kunnen wijzen op het onder invloed zijn, zijn niet bij alle gebruikers aanwezig. Al de voorvernoemde effecten zijn bovendien tijdelijk. Ook de mate waarin een persoon die onder invloed is deze kenmerken vertoont is zeer verschillend.

Bovendien mogen deze uiterlijke kenmerken niet aangewend worden om een heksenjacht op druggebruikers te organiseren. Eerder dan individuele personen die kenmerken van dit lijstje vertonen te viseren, kan je deze indicatoren aanwenden om vroegtijdig druggebruik in het jeugdhuis als globaliteit te leren herkennen en aan te duiden. Niet het verwijderen van personen die illegale middelen gebruiken moet centraal staan, maar het zorgen voor het jeugdhuis en zijn leden is het centrale punt. Een jeugdhuis dat ten dele de functie heeft een beschermd milieu aan te bieden waar jongeren de mogelijkheid krijgen hun eigen grenzen een stuk te verleggen, en hen zelf hun eigen leven in handen te laten nemen, een stuk zelfredzaamheid mee te geven, moet erover waken niet streng repressief tegen individuen op te treden uit een soort angstreactie.

3. Hoe reageren op alcohol- en drugmisbruik binnen het jeugdhuis

Vanuit de verantwoordelijken van het jeugdhuis en de bar moeten een aantal afspraken gemaakt worden rond alcohol en illegale drugs.

BIJLAGE 1

1. Een pils bevat evenveel alcohol als een whisky.

+

De concentratie alcohol in drank wordt in graden uitgedrukt (=percentage zuivere alcohol)

- Bier heeft gemiddeld 6°
- Luxebier : 9° tot 12°
- Wijn : 10° tot 18°
- Aperitief : ca 18°
- Sterke drank : 20° tot 45° (en meer)

Uit een liter van deze produkten schenkt men ongeveer het volgend aantal glazen :

- Bier 4 glazen van 250 cc
- Wijn 8 glazen van 125 cc
- Aperitief 13 glazen van 77 cc
- Sterke drank 30 glazen van 33 cc

Per glas betekent dit :

- Bier 250 cc à 6°
= 15 cc pure alcohol 15 cc x 0,8 (soortelijk gewicht)
= 12 g pure alcohol
- Wijn
125 cc 11°
= 13.75 cc
= 11 g pure alcohol
- Aperitief 77 cc à 18°
= 13,86 cc
= 11,09 g pure alcohol
- Sterke drank 33 cc à 45°
= 15 cc
= 12 g pure alcohol

Ieder glas alcoholhoudende drank bevat dus ongeveer evenveel zuivere alcohol.
Wel worden er soms dubbele porties gegeven : de Engelse "pint" van 500 cc, 330 cc zwaar bier, een dubbele whisky, enz...
Ook schenkt men niet steeds de juiste drank in het juiste glas en zijn eigen schenkgewoontes vaak veel royaler dan de bedoelde maatstaf van een glas/eenheid.

2. Alle mensen zijn druggebruikers.

+

De term druggebruikers betekent niet noodzakelijk probleemgebruiker of drugverslaafde, alhoewel de term druggebruiker voor de meeste mensen een zeer negatieve bijklank heeft.
Wanneer we echter onder drugs zowel de legale (zoals koffie, thee, tabak, alcohol, medicatie,...) als de illegale (marihuana, hasj, cocaïne, heroïne, LSD,...) verstaan, moeten we inderdaad stellen dat de meeste mensen drugs gebruiken.
De redenen waarom mensen drugs gebruiken, kunnen echter grondig verschillen. Sommigen gebruiken drugs voor de kick, voor het plezier en de gezelligheid, als troost, als vlucht, voor het vergemakkelijken van sociale contacten, voor het bestrijden van pijn en ongemak, enz...
Ook de manier waarop druggebruikers met drugs omgaan kan variëren van verstandig gebruik tot misbruik. Heel wat mensen beleven hun druggebruik positief : drugs kunnen aangenaam bijdragen tot de feestvreugde, de gezelligheid, bij sommige mensen verdiepen ze de religieuze belevingen, anderen ervaren een gunstig effect op hun creativiteit. Bij een andere groep druggebruikers verwerft de drug een centrale plaats in hun leven en kan het gebruik leiden tot misbruik en verslaving.

3. Aan jenever raak je sneller verslaafd dan aan bier.

—

Het risico op verslaving hangt voornamelijk af van de hoeveelheid alcohol die wordt gedronken, niet van het soort drank. Zoals hierboven vermeld bevatten alcoholische dranken, in het juiste glas en in de juiste hoeveelheden geschonken, ongeveer evenveel pure alcohol (tussen 11 en 12 g).

- 250 cc bier : 12 g pure alcohol
- 33cc jenever : 12 g pure alcohol

Algemeen kan men wel stellen dat mensen meestal beginnen met het drinken van bier en wijn, alvorens over te schakelen naar sterke dranken.
Gewenning (en verslaving) aan alcohol kan in dit opzicht sneller verlopen, aangezien in voorafgaande fasen reeds heel wat alcohol werd gedronken.

4. Wanneer je het koud hebt, en dan alcohol drinkt, stijgt je lichaamstemperatuur.

—

Alcohol verhoogt de lichaamstemperatuur niet. Alcohol geeft weliswaar een "verwarmend" gevoel. Dit komt omdat na het gebruik van alcohol, de haarvaten die net onder de huid liggen meer bloed gaan vervoeren.
Hierdoor krijgt de gebruiker het gevoel dat hij het warm heeft. Sommigen krijgen er zelfs een rode kleur van. Maar dit gevoel bedriegt. Daar de grote bloedtoevoer geschiedt naar de huid toe, wordt in werkelijkheid warmte afgestaan aan de koude lucht rondom ons. Verder is ook dat warmtegevoel van korte duur.

---

5. Zwarte koffie, na te veel alcohol, helpt om te ontnuchteren.

—

Zwarte koffie heeft geen enkele invloed op het alcoholgehalte in het bloed, noch op de opname van alcohol via het maag-darmkanaal, noch op de afbraakprocessen in de lever.
Koffie heeft als enig voordeel dat, terwijl men koffie drinkt, men ondertussen meestal geen alcohol (meer) drinkt, waardoor de tijdspanne tussen verschillende alcoholische drankjes, of voor men zich in het verkeer begeeft, wordt verlengd. Hierdoor krijgt de lever meer tijd om de alcohol af te breken. Koffie verdrijft evenwel de slaperigheid en vergroot de alertheid.
Hierin schuilt echter het risico dat men omwille van de grotere alertheid zichzelf beter in staat acht om bv. zich in het verkeer te begeven, terwijl dit in realiteit niet het geval is.

6. De meeste jongeren die ooit illegale drugs gebruikten, kregen die aangeboden door vrienden of bekenden.

+

Onderzoek bevestigt inderdaad dat de meeste jongeren de drugs aangeboden kregen door hun beste vrienden. Ditzelfde geldt trouwens meestal ook voor de eerste sigaret.
Dit betekent evenwel dat de fabeltjes over de onbekende, gevaarlijke drugdealer die jongeren probeert te lokken totaal uit de lucht is gegrepen. Terzelfdertijd betekent dit ook dat het voor jongeren veel moeilijker wordt om een drugaanbod in een dergelijke situatie te weigeren. De keuze gaat hem in die omstandigheden immers niet enkel om de drug alleen, maar er moet gekozen worden voor vriendschap, al dan niet uitgesloten worden uit de groep, uitgelachen worden, enz.
Toch is het een nieuw cultureel gegeven dat er recentelijk een handel rond de verkoop van drugs groeit. Het aanbieden gebeurt agressiever dan enkele jaren geleden.

7. Koffie, alcohol en sigaretten zijn alle drie opwekkende middelen.

—

Sigaretten en koffie zijn opwekkende middelen, alcohol is echter een verdovend middel.
De alcohol in het bloed verdooft het centraal zenuwstelsel. Door de verdovende werking van alcohol worden de remmende invloeden op onze handelingen en emoties verlamd. Als gevolg daarvan voelt men zich door kleine hoeveelheden alcohol gestimuleerd. Men wordt stoutmoedig en actief, maar ook zorgeloos, rustig, ontspannen, slaperig... Door de verdovende werking van alcohol is men minder gevoelig voor pijn, voor vermoeidheid, en wordt angst gemakkelijker overwonnen.
De nicotine in tabak werkt in op het zenuwstelsel dat de spijsvertering, bloeddruk en hartwerking regelt. De nicotine veroorzaakt een stimulerend effect, al wordt roken door heel wat rokers ook als rustgevend ervaren.
De cafeïne in koffie stimuleert de zintuigen en verscherpt gedurende korte tijd de concentratie. Ook de urineafscheiding wordt door cafeïne gestimuleerd. Koffie geeft vaak een gevoel van welbehagen, een grotere alertheid en verdringt gevoelens van vermoeidheid en slaap. Grote hoeveelheden koffie veroorzaken o.a. beven.

8. Iemand die met een kleine hoeveelheid marihuana wordt opgepakt, is strafbaar.

+

Marihuana behoort, net zoals heroïne, cocaïne, hasjish, LSD... tot de illegale drugs (bij wet verboden drugs) in België.
Deze drugwet verbiedt het bezit, en ook de in- en uitvoer, het vervoer, de vervaardiging, de verkoop, en het te-koop-stellen, de aflevering of aanschaf al dan niet tegen betaling, van de in de K.B.'s opgesomde middelen. Ook het vergemakkelijken van het gebruik door het verschaffen van een lokaal, of enig ander middel, en het gebruik in groep is strafbaar.
De drugwet maakt hierbij geen onderscheid tussen de verschillende middelen. Dit betekent dat iemand die met een hoeveelheid marihuana wordt opgepakt, dezelfde straf riskeert als iemand die met cocaïne of heroïne wordt opgepakt.
Toch is dit feitelijk beleid soms anders. De uitvoering van de wet hangt af van de plaatselijke werking van de politie of rijkswacht en de houding van de plaatselijke procureur.

9. Mensen met een alcohol- of ander drugprobleem hebben gespecialiseerde hulp nodig.

—

Mensen met een alcohol- of drugprobleem kunnen op verschillende manieren geholpen worden.
Wanneer er sprake is van lichamelijke afhankelijkheid, zal de verslaafde eerst lichamelijk moeten ontwennen. Dit duurt maximaal enkele weken.
Om los te komen van de geestelijke afhankelijkheid is meer tijd nodig, soms jaren.
Deze hulp kan op verschillende manieren worden geboden. De grootste groep van druggebruikers komt terecht bij zelfhulpgroepen (zoals bijv. AA) of wordt opgevangen door de onmiddellijke omgeving. In beide gevallen is er geen sprake van gespecialiseerde hulp.
Ook de eerstelijnsdiensten (diensten met een lage drempel) zoals OCMW, huisartsen, PMS/MST, enz. kunnen instaan voor de begeleiding van druggebruikers.
Op de tweede en derde lijn situeren zich de gespecialiseerde diensten. Op de tweede lijn gaat het om ambulante centra (zoals Centra

voor Geestelijke Gezondheid (CGGZ), methadoncentra, waar de cliënt gedurende een langere tijd begeleid wordt (individueel of in groep).
Op de derde lijn gaat het om gespecialiseerde diensten (ontwenningsklinieken, therapeutische gemeenschappen,...) waar de druggebruiker wordt opgenomen om gedurende een bepaalde tijd een programma te volgen.,
Afhankelijk van de persoon, de aard en de complexiteit van de problemen zal een bepaalde hulpverleningsvorm het meest aangewezen zijn. De kans op succes van de behandeling ligt voor alle hulpverleningsvormen (dus ook voor de zelfhulpgroepen) ongeveer even hoog en is vooral afhankelijk van de persoonlijkheid van de gebruiker en van de aard van de problematiek.
Verwijzing naar één van deze hulpinstanties is niet altijd eenvoudig. Een persoon zal pas vrijwillig de stap zetten naar hulpverlening wanneer hij zich zorgen maakt over zijn gebruik en daar iets aan wil doen.
Mensen uit de leefomgeving kunnen dit bewustwordingsproces stimuleren, niet zozeer door de persoon te overtuigen van zijn probleem, maar door die zorgen naar boven te halen. Het gebeurt ook dat de persoon onder druk van de omgeving de stap zet naar hulpverlening.

10. Als je met een illegaal drugprobleem bij een arts gaat, is hij verplicht dit aan de politie te melden.

—

Artsen zijn gebonden aan een beroepsgeheim. Ze kunnen bijgevolg op geen enkele manier gedwongen worden een verklaring aan de politie af te leggen. Datzelfde geldt tegenover de ouders. Artsen kunnen er evenwel zelf voor kiezen om ouders over het druggebruik van hun kinderen te informeren.
Artsen kunnen wel veroordeeld worden voor het onverantwoord voorschrijven, toedienen of afleveren van geneesmiddelen die slaapmiddelen, verdovende middelen of psychotropen bevatten (het zogenaamde artsendelict).

Bijlage 2: Overzichtslijst produkten

Bijlage 3: Effecten van alcohol bij eenmalig excessief gebruik

De gedragsveranderingen ten gevolge van alcohol kan je opsplitsen in de volgende vier categorieën:
- ontremd gedrag
- verandering in het kritisch vermogen
- veranderingen in de reactievermogens en concentratiestoornissen
- coördinatiestoornissen

- Ontremd gedrag

Dit heeft vooral betrekking op het deels wegvallen van de zelfbeheersing en persoonlijke remmingen. Dit uit zich in vb. meer en luider praten, een ontspannen gevoel, vrolijkheid. Deze ontremming vindt reeds snel plaats en is vaak ook één van de redenen waarom mensen alcohol drinken. Ze voelen zich beter op hun gemak in gezelschap na een paar pintjes, en worden plots iets vlotter dan ze eigenlijk zijn.
Naarmate de geconsumeerde hoeveelheid alcohol toeneemt, vallen er ook steeds meer remmingen weg. Mensen worden overdreven vriendelijk, zijn luidruchtig, worden persoonlijk, de eerste schunnige opmerkingen steken de kop op.

- verandering in het kritisch vermogen

Het vermogen om situaties en eigen mogelijkheden in te schatten wordt ook aangetast door alcohol. Mensen worden overmoedig, schrijven zichzelf vaardigheden toe die ze onder normale omstandigheden misschien wel hebben, maar na het gebruik van alcohol eigenlijk niet meer. Het bekende voorbeeld is dat ze denken nog te kunnen rijden onder invloed, terwijl ze daar eigenlijk niet meer toe in staat zijn. Want zelfs al ervaart de persoon onder invloed dit niet als dusdanig ervaart, toch daalt zijn reactievermogen, wat zeer gevaarlijk kan zijn bij het rijden.
Het verkeerd inschatten van situaties en omgeving leidt tevens tot overdreven en onaangepast gedrag. Plotse driftaanvallen over futiliteiten, of overdreven vrolijkheid of grapjes op een ongepast moment.
Het is ook omwille van dit mechanisme dat de persoon in kwestie er niet meer in slaagt te erkennen dat hij of zij al veel gedronken heeft, en juist veel meer begint te drinken.

- veranderingen in de reactievermogens en concentratiestoornissen

De reacties worden aanzienlijk trager, en ook de concentratie verzwakt. De persoon heeft moeite om gesprekken te volgen, om kleine handelingen die in alcoholvrije toestand bijna een automatisme zijn uit te voeren, de spraak en het formuleren van eigen gedachten worden onduidelijk,... Dit vertragen van het reactievermogen heeft invloed op het rijgedrag. Ook het verdelen van de aandacht naar meerdere personen, voorwerpen of situaties is niet meer mogelijk. Wegens het gebrekkig concentratievermogen is het moeilijk de gedachten bij meerdere onderwerpen tegelijk te houden.

- coördinatiestoornissen
Een persoon onder invloed verliest naargelang de gebruikte hoeveelheid alcohol de controle over zijn bewegingen en evenwicht. Handelingen met de handen gebeuren gebrekkig. Dit kan gaan van kleine dingen zoals wisselgeld uit de handen laten vallen tot zelf op de grond vallen omdat ze geen evenwichtsgevoel meer hebben.
Ook de coördinatie van de spieren wordt aangetast, een voorbeeld daarvan is dat het gezichtsveld dat beperkt wordt, omdat men geneigd is recht voor zich uit te staren (tunneleffect)

Bijlage 4: Effecten van alcohol bij chronisch excessief gebruik

Bij langdurig en zwaar gebruik van alcohol treedt gewenning op. Hierdoor zijn voorvernoemde effecten van alcohol niet of minder merkbaar. Het lichaam ontwikkelt een lichamelijke tolerantie tegenover alcohol. Om eenzelfde vrolijk effect te verkrijgen, moet je steeds meer drinken. Je kan zelfs stellen dat het mechanisme zich hier omdraait. Aan de persoon die zwaar en regelmatig drinkt merk je niet heel veel zolang hij of zij onder invloed is. Het is pas als ze niet onder invloed zijn dat er zichtbare effecten optreden, de ontwenningsverschijnselen. Omdat het hen niet is aan te zien dat ze regelmatig teveel drinken, is het ook moeilijk om hier als buitenstaander zicht op te krijgen, ook al omdat ze dikwijls stiekem drinken om kritieken te vermijden. Hieronder staan enkele signalen die erop kunnen wijzen dat iemand teveel drinkt:

-elke gelegenheid aangrijpen om te kunnen drinken
-geen maat kunnen houden
snel, veel en gulzig drinken: het ene glas is nog niet leeg of het volgende staat er al weer
-snel rood worden en veel transpireren
-geheugenverlies na het drinken
-alleen of stiekem drinken
-smoezen gebruiken en liegen over het alcoholverbruik
-flessen drank verstoppen
-drinken om een kater weg te werken
-verzuim van het werk, vooral op maandagmorgen
-lichamelijke klachten zoals maag-, darm- en leverklachten
-boetes of veroordelingen in verband met alcoholmisbruik
-snel agressief worden
-de dranklucht camoufleren door kauwgum te eten of veel parfum of after shave te gebruiken
-verwaarlozen van uiterlijk, huis en gezin

Als je regelmatig een aantal van deze signalen opmerkt, bestaat de kans dat deze persoon teveel drinkt. Het is dus niet zo dat een persoon met pas een alcoholprobleem heeft als hij al deze signalen tegelijk vertoond. Meestal is iemand met alcoholproblemen juist zeer sterk in het wegstoppen van zijn alcoholmisbruik.

Het is moeilijk om een eenduidige grens tussen alcoholgebruik en alcoholmisbruik hierbinnen te trekken. Een grens leggen begint bij het opmerken van deze signalen. Pas als je gebruik herkent, kan je ook de door het jeugdhuis gestelde grenzen toepassen.